

EVALUATIE VAN DE BUURTNETWERKEN IN DE GEMEENTE ASSEN

EVALUATIE VAN DE
BUURTNETWERKEN
IN DE GEMEENTE ASSEN

- eindrapport -

Drs. K.B. M. de Vaan
Drs. F. Kriek
L. van Eijkern

Amsterdam, februari 2010
RegioPlan publicatienr. 1961

RegioPlan Beleidsonderzoek
Nieuwezijds Voorburgwal 35
1012 RD Amsterdam
Tel.: +31 (0)20 - 5315315
Fax : +31 (0)20 - 6265199

Dit onderzoeksvoorstel is alleen bestemd voor
intern gebruik door de gemeente Assen en is
derhalve niet bestemd voor gebruik door derden.

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding	1
1.1	Achtergrond onderzoek.....	1
1.2	Doel en vraagstelling van het onderzoek.....	2
1.3	Werkwijze.....	3
1.4	Leeswijzer	3
2	De buurtnetwerken van Assen	5
2.1	Doel netwerken	5
2.2	Deelnemers netwerken	5
2.3	Functioneren buurtnetwerken	6
2.4	Samenwerking met andere zorgstructuren.....	10
2.5	Doelmatigheid en doeltreffendheid buurtnetwerken	13
3	Het CJG: een nieuwe lokale zorgstructuur	15
3.1	Beleidskader: integraal jeugdbeleid 2009-2012.....	15
3.2	Centrum voor Jeugd en Gezin	16
3.3	Het Centrum voor Jeugd en Gezin in Assen	18
4	Buurtnetwerken en de nieuwe CJG zorgstructuur	21
	Bijlagen	29
Bijlage 1	Uitwerking onderzoeksvragen.....	31
Bijlage 2	Respondenten.....	33
Bijlage 3	Beschrijving buurtnetwerken.....	35
Bijlage 4	Discussienotitie toekomst buurtnetwerken 12 min Assen .	77

1 INLEIDING

1.1 Achtergrond onderzoek

1.1.1 Aanleiding onderzoek

In zes wijken van de gemeente Assen functioneren zogenaamde buurtnetwerken. Deze netwerken richten zich op jongeren van twaalf jaar en jonger waarvan het vermoeden bestaat dat zij in hun ontwikkeling (kunnen) worden bedreigd. Deze netwerken functioneren in een lokale zorgstructuur die aan grote veranderingen onderhevig is. Ontwikkelingen zoals de opkomst van zogenaamde brede scholen, de invoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO), het opzetten van Centra voor Jeugd en Gezin (CJG), de opkomst van de Veiligheidshuizen en de steeds verder gaande vervlechting tussen het peuterspeelzaalwerk en de kinderopvang leiden ertoe dat er een nieuwe balans moet worden aangebracht in de lokale zorg(coördinatie)structuur. Steeds meer gemeenten onderkennen deze noodzaak en herstructureren en herpositioneren het lokale speelveld van instellingen op gebied van zorg, onderwijs, jeugd en welzijn. Voor de gemeente Assen waren deze ontwikkelingen aanleiding om RegioPlan Beleidsonderzoek opdracht te geven tot een onderzoek naar de buurtnetwerken en een advies over de borging van de functies van deze netwerken in de nieuwe gemeentelijke zorgstructuur.

1.1.2 Buurtnetwerken

De zeven buurtnetwerken in Assen nemen in de zorgstructuur voor jongeren van nul tot en met twaalf jaar een specifieke plaats in. Aan de buurtnetwerken nemen per wijk enerzijds basisscholen, consultatiebureaus, het peuterspeelzaalwerk en de kinderopvang (de 'vindplaatsen' van zorgsignalen over kinderen) deel, anderzijds zorgverleners: het maatschappelijk werk en de jeugdgezondheidszorg (GGD/Icare). Ook de politie neemt deel aan de buurtnetwerken. Ze worden voorgezeten door het opbouwwerk dat in Assen deel uitmaakt van de gemeentelijke organisatie.

In de netwerken worden zorgsignalen met betrekking tot jongeren besproken en worden eventuele acties naar aanleiding van deze signalen vastgesteld. De buurtnetwerken hebben een signalerende, informerende, verwijzende en coördinerende taak en passen in die zin uitstekend in de taakopdracht van de gemeente als het gaat om de vijf geschakelde lokale jeugdzorgfuncties.

Uniforme
werkwijze

Van belang bij het functioneren van dergelijke netwerken is dat op een enigszins systematische en geüniformeerde wijze wordt gewerkt, zowel wat betreft de signaleringstaak (welke (combinatie van) signalen pikken de netwerken op welke wijze op), als ook wat betreft het vertalen van deze

signalen naar wenselijke vervolgacties en vooral ook het monitoren van de casuïstiek. Bij aanvang van het onderzoek was reeds duidelijk dat de werkwijze van de diverse netwerken van elkaar verschilt.

Complexe omgeving	De buurtnetwerken opereren niet alleen. Zij functioneren in een complexe omgeving, waarin zorgstructuren in het basisonderwijs (brede school, schoolmaatschappelijk werk, de grootstedelijke structuur (GGD, huisartsen, opschaling naar Veiligheidshuizen en OGGZ) en de basisstructuur (de afzonderlijke organisaties die deel uitmaken van de netwerken) met elkaar in contact staan, signalen oppakken, hulp bieden en wat betreft de uitwisseling van informatie elk hun eigen (privacy)codes en protocollen hanteren. De buurtnetwerken zijn samenwerkingsverbanden die pas goed kunnen renderen als de samenstellende delen, dus de partners die zitting hebben in deze netwerken, goed functioneren op hun eigen autonome taakgebied en bereid zijn onderling informatie uit te wisselen en gezamenlijk op te treden. De omgeving bepaalt dus in hoge mate het succes van de buurtnetwerken.
Veranderende omgeving	De omgeving waarin de buurtnetwerken in Assen opereren, verandert snel: de Centra voor Jeugd en Gezin waar men in Assen volop mee bezig is, het Veiligheidshuis Drenthe met een vestiging in Assen, de bredeschoolontwikkelingen, de verwijzindex risicjongeren, het zijn stuk voor stuk ontwikkelingen die uitgaan van een integrale benadering van problematieken. Recente (landelijke) ontwikkelingen rond de aanpak van multiproblemegezinnen (bijvoorbeeld de 'Achter-de-voordeurexperimenten', de ontwikkelingen rond de gezinscoaches) laten het belang zien van onorthodoxe aanpakken die de problemen van cliënten centraal stellen, het vraaggericht werken voorop stellen in plaats van het aanbodgerichte denken. Deze ontwikkelingen roepen op zich weer nieuwe vragen op, met name op het gebied van de wijze waarop een vraaggericht aanbod het beste kan worden georganiseerd. Over de uitgangspunten en de principes is men het in het algemeen snel eens. Als het aankomt op de uitwerking van deze uitgangspunten in concrete organisatiemodellen, dan komen echter al snel de verschillen van inzicht bovendrijven. Het onderzoek was erop gericht deze verschillen van inzicht duidelijk te maken en ook tevens te overstijgen.

1.2 Doel en vraagstelling van het onderzoek

Doel onderzoek

Het onderzoek had tot doel het functioneren van de buurtnetwerken in kaart te brengen, daarin mogelijkheden tot verbetering te benoemen en vanuit deze verbetermogelijkheden aan te geven op welke wijze de functies van de buurtnetwerken het beste kunnen worden opgenomen in de zorgstructuur rond de nieuwe Centra voor Jeugd en Gezin.

Vraagstelling onderzoek

Bij de hierboven geformuleerde doelstelling van het onderzoek passen de volgende onderzoeksvragen:

1. Hoe doelmatig en effectief functioneren de zes buurtnetwerken in Assen?
2. Welke verbetermogelijkheden kunnen en moeten worden aangebracht in het functioneren van de buurtnetwerken?
3. Op welke wijze en onder welke voorwaarden kunnen de functies van de buurtnetwerken op een zo doelmatig en effectief mogelijke wijze worden opgenomen in de nieuwe zorgstructuur die de gemeente Assen voor ogen heeft?

Deze onderzoeksvragen zijn uitgewerkt in deelvragen. Zie daarvoor bijlage 1.

1.3 Werkwijze

Het voorliggende rapport is in vier stappen tot stand gekomen.

De eerste stap betrof dossierstudie en een oriënterend gesprek met de opdrachtgever over de zorgstructuur voor kinderen tot twaalf jaar in de gemeente Assen. Aan de hand van documentatie over de opzet, de samenstelling, de werkwijze en de resultaten van de netwerken is het feitelijk functioneren van de buurtnetwerken beschreven. Daarnaast is, voor zover op basis van de documentatie mogelijk, de professionele omgeving waarin de netwerken opereren beschreven.

Als tweede stap in het onderzoek is gesproken met alle voorzitters van de buurtnetwerken, met deelnemers van verschillende netwerken en partnerorganisaties en met gemeentelijke vertegenwoordigers van een aantal belangrijke ontwikkelingen/elementen in de stedelijke zorgstructuur: de Brede School, het Jongeren Opvang Team (JOT) en het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG). Met behulp van deze gesprekken zijn de beschrijvingen van de buurtnetwerken verder aangevuld.

Op basis van de resultaten van de eerste twee onderzoeksfasen en gemeentelijk beleid met betrekking tot het toekomstige CJG is een discussienotitie opgesteld voor een rondetafelbijeenkomst met vertegenwoordigers van de gemeente en externe partners in de zorgstructuur voor de jeugd tot twaalf jaar. Tijdens deze bijeenkomst zijn verschillende scenario's besproken voor de toekomst van de buurtnetwerken. Een lijst van alle respondenten in de interviews en de rondetafelbijeenkomst is opgenomen in bijlage 2.

De laatste stap in het onderzoek betrof het schrijven van deze rapportage.

1.4 Leeswijzer

Het rapport bestaat, naast deze inleiding, uit drie hoofdstukken.

Hoofdstuk 2 bevat een beschrijving van de zeven buurtnetwerken die Assen

kent. Tevens bevat dit hoofdstuk een reflectie op de functie van de netwerken binnen de bestaande zorgstructuur. Hoofdstuk 3 gaat in op de toekomstige zorgstructuur en beschrijft de plannen voor het Centrum voor Jeugd en Gezin. Hoofdstuk 4 bevat ons advies voor de inpassing van de functies van de buurtnetwerken in deze toekomstige zorgstructuur. In de bijlagen zijn naast de uitwerking van de onderzoeksvragen (bijlage 1) een overzicht van de voor dit onderzoek geïnterviewde personen opgenomen (bijlage 2), alsmede een gedetailleerde beschrijving van de buurtnetwerken (bijlage 3). In bijlage 4 treft u de discussienota aan.

2 DE BUURTNETWERKEN VAN ASSEN

Dit hoofdstuk bevat een beschrijving van de inrichting en het functioneren van de buurtnetwerken. Deze beschrijving is gebaseerd op bestudering van de beschikbare documentatie per buurtnetwerk, interviews met de voorzitters en een selectie van de deelnemers van de netwerken en interviews met een vertegenwoordigers van een aantal relevante partijen: het JOT, de CJG's in oprichting en de Brede School. Van elk buurtnetwerk is een aparte beschrijving gemaakt. Deze beschrijvingen zijn opgenomen in bijlage 3. Dit hoofdstuk bevat een samenvattend overzicht en een overkoepelende analyse.

2.1 Doel netwerken

De voorzitters van de buurtnetwerken formuleren het doel van de netwerken verschillend, maar in de kern komt het hierop neer:

Vroegtijdig signaleren van problemen bij kinderen en hun ouders, kinderen zo dicht mogelijk bij huis helpen, al dan niet door middel van doorverwijzing, vanuit het geïntegreerde perspectief van de instellingen die aan de netwerken deelnemen.

Dit is redelijk in lijn met de doelstelling die in de modelsamenwerkingsovereenkomst voor de netwerken is opgenomen:

‘De samenwerking in het buurtnetwerk heeft tot doel om met inspanning van gezamenlijke instellingen een adequaat antwoord te geven op sociale en opvoedingsproblematiek van kinderen in de leeftijd van 0-12 jaar en hun ouder(s) en verzorger(s).’

2.2 Deelnemers netwerken

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de deelnemers aan de buurtnetwerken.

Tabel 2.1 Deelnemers buurtnetwerken

BNW	Basisscholen	Peuter-speelzalen	Kinderdag-verblijven	Politie	GGD	JGZ	Maatschappelijk werk
Noorderpark	Ja (niet alle)	Ja	Ja	Ja	Nee	Ja	Ja
Lariks-Pittelo	Ja (niet alle)	Ja	Ja (niet alle)	Ja	Ja	Ja	Ja
Assen-Oost	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Assen-West	Ja (niet alle)	Ja	Nee	Ja	Ja	Ja	Ja
Peelo	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Kloosterveen	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Marsdijk	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee	Ja	Ja

Bron: interviews met voorzitters en deelnemers buurtnetwerken

Twee soorten deelnemers	Uit de tabel blijkt dat grofweg twee soorten organisaties zitting hebben in de buurtnetwerken: professionele zorg-/hulpverleners (politie, Algemeen Maatschappelijk Werk, Jeugdgezondheidszorg (Icare)/GGD) en vindplaatsorganisaties: basisscholen, kinderdagverblijven en peuterspeelzalen. Niet in alle netwerken hebben alle partijen zitting. Met name basisscholen en kinderdagverblijven zijn niet altijd allemaal vertegenwoordigd. Daarnaast ontbreekt de GGD in twee netwerken.
Voorzitters	In alle netwerken zit een opbouwwerker van de gemeente voor. Naast bovengenoemde partijen zit in Kloosterveen ook een kerk aan bij het buurtnetwerk en in Lariks-Pittelo Bureau Jeugdzorg. Gevraagd of er partijen in de netwerken missen, noemen betrokkenen behalve bovengenoemde partijen, als die niet vertegenwoordigd zijn, vooral het jongerenwerk, scholen die niet vertegenwoordigd zijn en in één geval huisartsen.
Commitment	Alle voorzitters van de buurtnetwerken constateren dat het commitment aan de buurtnetwerken, in de zin van structurele aanwezigheid, onvoldoende is: deelname aan de netwerken is te vrijblijvend, niet alle partijen komen in principe altijd naar de bijeenkomsten. De deelnemers aan de netwerken delen deze mening, hoewel de commitment per buurtnetwerk verschilt. Kloosterveen staat bekend als een hecht netwerk waar partijen vrijwel altijd vertegenwoordigd zijn.

2.3 Functioneren buurtnetwerken

Taken	<p>De modelsamenwerkingsovereenkomst voor de buurtnetwerken noemt de volgende taken voor de netwerken:</p> <ul style="list-style-type: none">• Organiseren van hulp ten behoeve van gesignaleerde problemen.• Onderlinge afstemming en samenwerking inzake de geconstateerde problemen, zowel van individuele als collectieve aard.• Het signaleren van knelpunten in het voorzieningspakket in het werkgebied.• Het evalueren van de getroffen maatregelen.• Het jaarlijks analyseren van de ingebrachte signalen ten behoeve van te organiseren/initiëren preventieactiviteiten. <p>De netwerken hebben deze modelsamenwerkingsovereenkomst naar eigen inzicht aan kunnen passen aan hun eigen situatie en taakopvatting. We hebben echter voor dit onderzoek niet van alle netwerken de overeenkomsten ontvangen en kunnen over de invulling daarom geen uitspraken doen.</p> <p>In termen van de vijf geschakelde lokale jeugdzorgfuncties betreft dit signalering, kortdurende lichte hulp, doorverwijzen en coördinatie. Daarnaast betreft het evaluatie en het periodiek analyseren van signalen. Onderstaande tabel bevat een overzicht van de functies die de buurtnetwerken vervullen.</p>
-------	--

Tabel 2.2 Taakinfilling door buurtnetwerken

BNW	Informatie en advies	Signalering	Kortdurende lichte hulp	Doorverwijzen	Coördinatie	Evaluatie	Periodiek analyseren signalen
Noorderpark	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee
Lariks-Pittelo	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Assen-Oost	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee
Assen-West	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee
Peelo	Ja	Ja	Nee	Ja	Nee	Ja	Nee
Kloosterveen	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Marsdijk	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee	Ja	Nee

Bron: interviews met voorzitters en deelnemers buurtnetwerken

Naast bovengenoemde functies heeft buurtnetwerk Kloosterveen ook een expliciet (collectieve) preventieve taakstelling, voortkomend uit het besluit trends in de wijk te volgen op het niveau van sociaal-maatschappelijke problematiek. Het netwerk heeft bijvoorbeeld samen met de basisscholen het KIES-project (Kinderen In EchtscheidingsSituaties) opgezet en een project gericht op de signalering van een pedofiel in de wijk.

Verschillen Uit het bovenstaande blijkt dat de buurtnetwerken onderling verschillen vertonen in taakopvatting en werkwijze. Alle netwerken hebben een informerende, adviserende en signalerende functie, maar niet alle netwerken rekenen het tot hun taak kortdurende lichte hulp te verlenen of zorgcoördinatie te verstrekken. Het netwerk in Assen-West evalueert genomen acties niet. Het periodiek analyseren van de signalen gebeurt in de meeste netwerken niet.

De buurtnetwerken komen maandelijks (uitzondering) tot tweemaandelijks (regel) bij elkaar. De frequentie van de bijeenkomsten is in de loop der jaren opgelopen, maar verschilt nog steeds tussen de netwerken. Daarnaast bepaalt de opkomst het nut van de bijeenkomsten. Zoals hierboven beschreven, zijn de voorzitters kritisch over deze opkomst.

Omgang met casussen De caseload per buurtnetwerk verschilt sterk. Eind 2009 varieert de caseload van drie cases in Kloosterveen tot veertien in Noorderpark. Ook de doorlooptijd varieert sterk. Het onderzoek heeft doorlooptijden van zes weken laten zien, maar ook van zeven maanden. De verschillen in caseload en doorlooptijd worden grotendeels veroorzaakt door de taakopvatting van de netwerken. Grofweg zijn hier twee visies op. Enerzijds zijn er de netwerken die coördinatie en evaluatie tot hun taak rekenen. Zij blijven cases langer volgen, ook nadat besloten is welke actie wordt ondernomen of nadat is doorverwezen. Anderzijds zijn er netwerken die een casus afsluiten zodra deze besproken is, signalen bij elkaar zijn gekomen en het de inbrenger van het signaal duidelijk is hoe verder te handelen.

Hieronder wordt de uitvoering van de verschillende functies, op basis van tabel 2.2, beschreven. Van belang om te vermelden daarbij is dat wegens het ontbreken van een allesomvattende registratie bij een deel van de netwerken,

het niet mogelijk is op detailniveau in te gaan op overeenkomsten en verschillen tussen de netwerken. Ook is niet na te gaan wat de precieze output per netwerk is, hoe vaak wordt doorverwezen, hoe vaak en welke andere acties worden ondernomen et cetera. De beschrijving is gebaseerd op indrukken uit beschikbare documentatie en gesprekken met betrokkenen.

2.3.1 Informatie en advies

De deelnemende partijen gebruiken de buurtnetwerken om informatie en advies aan elkaar te vragen en te geven. Ze maken op die manier gebruik van elkaars expertise. Een bijkomend voordeel van het buurtnetwerk is dat partijen elkaar goed kennen en elkaar ook buiten de vergaderingen weten te vinden als ze elkaar nodig hebben. Dat leidt ertoe dat casussen ook buiten de vergaderingen van de buurtnetwerken worden opgepakt. Het is daardoor mogelijk dat de caseload van de buurtnetwerken eigenlijk hoger is dan hetgeen daadwerkelijk in de vergaderingen aan de orde komt, in de zin dat deelnemende partijen doordat ze elkaar via het buurtnetwerk kennen, meer casussen oppakken.

2.3.2 Signalering

Signalering is in de praktijk de primaire taak van de buurtnetwerken: de besprekingen vinden plaats aan de hand van signalen die deelnemers inbrengen. Soms gaan signalen over individuele kinderen, soms over hele gezinnen of zelfs hele families. Buurtnetwerk Lariks-Pittelo kent naast 'gewone' signalen ook 'wijksignalen': die betreffen overlast door de jeugd in de buurt en op pleinen.

Inhoud
signalen

Scholen zijn de belangrijkste signalerende partij in de netwerken. Signalen betreffen:

- Zorgen omtrent de opvoedsituatie, wijzend op verwaarlozing, hygiëne of pedagogische onmacht.
- Zorgen omtrent het gedrag van kinderen, zoals agressief gedrag, traumatische stoornissen en radicalisering.
- Zorgen betreffende de gezinssituatie, zoals vermoedens van misbruik, psychische of psychiatrische problemen bij ouders, echtscheiding, schulden, criminaliteit, verslaving en huiselijk geweld.
- Schoolverzuim.
- Problematiek rondom inburgering.
- Overlast voor de buurt.

Signalen van basisscholen worden pas ingebracht in het buurtnetwerk wanneer het probleem zich op gezins- of buurtniveau voordoet en dus de school en het individuele niveau van het kind overstijgt.

De buurtnetwerken bespreken veruit de meeste signalen op naam. Anonieme bespreking vindt alleen plaats als ouders niet op de hoogte zijn van de

bespreking en/of de inbrenger alleen advies vraagt. Daarnaast geldt bij anonieme bespreking dat andere partijen de casus vaak toch herkennen, omdat zij bekend zijn met het betreffende kind of gezin.

2.3.3 Kortdurende lichte hulp

Door sommige partijen in het netwerk, met name het (school)maatschappelijk werk en de jeugdgezondheidszorg, wordt kortdurende lichte hulp verleend wanneer de inschatting van het netwerk is dat die hulp nodig en voldoende is. Het is dan de instelling die de hulp verleent, niet het buurtnetwerk zelf. Ook komt het voor dat een zorgconferentie over hele gezin wordt georganiseerd of de wijkagent een vervolgonderzoek inzet.

2.3.4 Doorverwijzen

Bespreking in het buurtnetwerk kan ook leiden tot doorverwijzing van een casus. Partijen waarnaar wordt doorverwezen of waar een zorg wordt gemeld, zijn Bureau Jeugdzorg, het speciaal onderwijs, het AMK, alsook andere netwerken zoals het kernteam, het JOT en het OGGZ-netwerk (zie paragraaf 2.4). Het buurtnetwerk in Kloosterveen verwijst ook door naar meer gespecialiseerde hulp zoals de GGZ, Accare en Renn4. In de netwerken die een casus na doorverwijzing blijven volgen, vindt terugkoppeling plaats in de volgende vergadering. De indicatiestelling door CIZ en het functioneren van het WMO-loket kunnen vertragende factoren bij doorverwijzing zijn.

2.3.5 Coördinatie

De coördinatie van casussen houdt in dat de netwerken de verantwoordelijkheid voor een casus bij één partij leggen, die zorg draagt voor hulpverlening of doorverwijzing waar nodig en resultaten terugkoppelt in de bijeenkomsten van het netwerk. Vaak is dat de partij die een signaal heeft ingebracht, maar het kan ook de voorzitter of een andere partij zijn. De afspraken en verantwoordelijkheden rondom opvolging zijn niet altijd duidelijk. Een casus kan daardoor lang blijven liggen, zonder dat knopen worden doorgehakt. De buurtnetwerken Peelo en Marsdijk rekenen coördinatie niet tot hun taak. Daar wordt de casus direct afgesloten nadat besloten is wie ermee verdergaat.

Registratie

Van belang bij de coördinatie is de registratie van de casussen. Niet alle buurtnetwerken gebruiken hiervoor kindkaarten. De netwerken in Noorderpark en Lariks-Pittelo gebruiken overzichten waarop per kind het signaal, de betrokken partijen en de te nemen acties staan. Kloosterveen werkt aan een dergelijk overzicht en neemt acties voorlopig in de notulen op. Buurtnetwerk Peelo werkt met kindkaarten én een actiematrix.

2.3.6 Evaluatie en periodiek analyseren signalen

Evaluatie vindt met name plaats in de zin van de hierboven genoemde terugkoppeling over casussen die eerder in het netwerk zijn besproken. Evaluatie op een overkoepelend niveau, waarin de netwerken bekijken welke signalen zij bespreken, hoe ze die bespreking opvolgen, waar die opvolging toe leidt, wat eventuele knelpunten zijn en welke preventieve acties eventueel kunnen worden genomen, vindt veel minder plaats. Bekend is dat het netwerk in Kloosterveen trends evalueert en daar preventieactiviteiten op ontwikkelt. In Lariks-Pittelo vindt het periodiek analyseren van signalen plaats bij evaluatie van het netwerk zelf. Overigens is niet bekend of een dergelijke evaluatie ooit heeft plaatsgevonden, daarover is geen documentatie ontvangen. Het buurtnetwerk Peelo heeft in 2008 een evaluatie van het eigen werkproces uitgevoerd.

2.3.7 Rol voorzitters

De voorzitters van de buurtnetwerken zijn opbouwwerkers in dienst van de gemeente. De voorzitters brengen partijen bij elkaar en coördineren de vergaderingen. Zij houden de kindkaarten en/of de caseloadoverzichten bij. Zij nemen tevens deel aan de kernteams en kunnen op die manier zorgen voor een koppeling tussen deze zorgstructuren.

Uit de gevoerde interviews blijkt dat het voorzitterschap een belangrijke factor is in het succes van het netwerk. Met name voor het bij elkaar houden van het netwerk en het houden van deelnemers aan gemaakte afspraken kijken partijen naar de voorzitter. Eén respondent gaf daarnaast aan dat de voorzitter een belangrijke rol kan spelen bij het vormen van een vuist naar partijen die (veelal) niet in het netwerk zitten, maar waarmee wel moet worden samengewerkt, zoals Bureau Jeugdzorg.

In dit kader is ook de continuïteit van het voorzitterschap belangrijk. Diverse partijen hebben in de interviews aangegeven deze onvoldoende te vinden.

2.4 Samenwerking met andere zorgstructuren

De buurtnetwerken werken samen met andere zorgstructuren in de wijk, zoals het kernteam (waarnaar buurtnetwerken casussen soms doorverwijzen als een bredere aanpak is gewenst), het JOT, het OGGZ-netwerk, de Brede School en (waar aanwezig) Zorg Advies Teams van de basisscholen. Deze samenwerking behelst in ieder geval afstemming en gebeurt door de partijen die in meerdere zorgstructuren opereren.

2.4.1 Kernteam

Elke wijk heeft een kernteam, dat bestaat uit de opbouwwerker van de gemeente, de wijkagent en de maatschappelijk werker. Het komt tweewekelijks bij elkaar. De deelnemers nemen ook deel aan het buurtnetwerk en vormen daarmee een natuurlijke koppeling tussen deze twee overleggen.

De doelstelling van het kernteam ('vroegtijdig signaleren ter voorkoming van onveilige individuele en collectieve situatie en ter bevordering van betere leefbaarheid in de wijk', 'van signaal tot zorg ondersteunen' en 'trends in de wijk aangeven') komt deels overeen met die van het buurtnetwerk. De focus ligt op veiligheid en leefbaarheid, maar zorg en welzijn maken ook deel uit van het werkterrein van het kernteam.¹ Hier bestaat dus in potentie een overlap met het werk van het buurtnetwerk.

De meningen van respondenten over de verschillen tussen kernteam en buurtnetwerk lopen uiteen. De ene respondent geeft aan dat het kernteam problematiek breder trekt dan alleen het individuele kind, volgens de ander biedt het kernteam de mogelijkheid signalen 'op te schalen' wanneer het buurtnetwerk er niet uit komt. In Lariks-Pittelo draagt het buurtnetwerk een casus over aan het kernteam wanneer er sprake is van overlast voor de buurt. Het kernteam zet dan bijvoorbeeld de 'Asser aanpak' in. Die houdt in dat het kernteam onderzoek naar de casus doet en een dossier voor de gemeente (afdeling Openbare Orde en Veiligheid) opstelt. De gemeente overlegt vervolgens met politie en woningbouw. Samen wordt een aanpak bedacht. De aanpak is met name bedacht vanuit een veiligheidsperspectief. Hulpverlening komt veel minder aan bod.

2.4.2 Jongeren Opvang Team (JOT)

Het JOT is een samenwerking van de gemeente, Stichting Noordermaat, de politie, Bureau Jeugdzorg, Halt en de Raad voor de Kinderbescherming op stedelijk niveau. Het JOT richt zich op jongeren tot achttien jaar die risicogedrag vertonen. Het kan deze jongeren doorgeleiden naar hulpverlening. Het vergadert wekelijks. Sinds een jaar is het JOT onderdeel van het Veiligheids-huis.

Voor de afstemming tussen buurtnetwerken en het JOT heeft één opbouwwerker, die een buurtnetwerk voorziet, zitting in het JOT. Dit werkt echter niet optimaal, omdat deze opbouwwerker geen (structurele) input van andere opbouwwerkers uit de andere buurtnetwerken krijgt. Soms is wel afstemming mogelijk tussen het JOT en de maatschappelijk werker die zowel in het kernteam als in het buurtnetwerk zitting heeft. In dat geval blijft echter onduidelijkheid over de zorgcoördinatie bestaan.

¹ Bron: *Kernteams in Assen. Een huismodel.*

Waar veel signalen in de buurtnetwerken afkomstig zijn van de scholen, zijn signalen die het JOT bespreekt voor een groot deel afkomstig van de politie. Deze signalen worden veelal niet in de buurtnetwerken besproken, maar via het JOT direct naar een stedelijk niveau getild. De aard van de signalen is echter niet per definitie anders dan van de signalen die in de buurtnetwerken worden besproken. Het JOT neemt binnen drie weken na bespreking van een signaal actie richting het gezin en werkt daarmee sneller dan het buurtnetwerk.

2.4.3 OGGZ-netwerk

In het OGGZ-netwerk participeren het Algemeen Maatschappelijk Werk, de gemeentelijke sociale dienst, GGD, GGZ, de politie, RIBW, verslavingszorg en woningbouwverenigingen. Het richt zich op alle leeftijdsgroepen. Overlappen met het JOT doen zich vooral voor als kinderen in het JOT worden besproken en ouders in het OGGZ-netwerk. Samenwerking met de buurtnetwerken lijkt hier vooral aan de orde wanneer het nodig is meer kennis te krijgen over de problematiek in een bepaald gezin.

2.4.4 Brede School

Zorg is een van de pijlers van de Brede School. De diverse Brede Scholen hebben verschillende manieren waarop ze zorg in de samenwerkingsstructuur integreren; niet elke Brede School heeft een apart zorgoverleg in de zin van een Zorg Advies Team. Uit de interviews blijkt echter dat een apart zorgoverleg binnen de structuur van de Brede School wenselijk is. Zorgsignalen krijgen anders onvoldoende aandacht. Waar er een Zorg Advies Team van een Brede School is, is het onderscheid met het buurtnetwerk strikt genomen duidelijk: wanneer een casus het niveau van het individuele kind overstijgt, behoort deze tot het werk van het buurtnetwerk. In de praktijk werkt het echter niet altijd zo en nemen deelnemers overlappen tussen het buurtnetwerk en het ZAT van de Brede School waar. In Kloosterveen is ervoor gekozen geen aparte zorgwerkgroep op te richten op de Brede School, maar aan te sluiten bij het buurtnetwerk.

2.4.5 Interne zorgstructuren basisscholen

De samenwerking tussen buurtnetwerken en de interne zorgstructuren van basisscholen (intern begeleider, schoolmaatschappelijk werker en jgz-verpleegkundige) houdt in dat de interne zorgstructuren casussen die een bredere kijk of andere deskundigheid vergen, doorverwijzen naar het buurtnetwerk. De meeste signalen worden besproken en opgepakt in de interne zorgstructuur. Doorgeleiding naar het buurtnetwerk gebeurt dan met name als advies of informatie van andere partijen gewenst is of als het vermoeden bestaat dat het probleem breder is dan het individuele kind.

2.5 Doelmatigheid en doeltreffendheid buurtnetwerken

Primaire functie	Uit het bovenstaande blijkt dat de signalerende functie van de netwerken in de praktijk de belangrijkste functie is. De overige functies spelen minder prominent een rol. Het aantal signalen dat de netwerken behandelen verschilt sterk per netwerk, maar is over het algemeen vrij gering. Doorverwijzing vindt plaats, maar het is niet bekend of deze doorverwijzing afhankelijk van de bespreking in het netwerk is of dat deze ook buiten het netwerk om plaats kan vinden.
Meerwaarde	De informatie- en adviesfunctie maakt formeel geen deel uit van de taken van de netwerken. Informeel hechten deelnemers echter veel waarde aan deze vorm van intercollegiale intervisie en vormt deze voor hen een belangrijke factor in de effectiviteit van de netwerken: je deelt informatie met elkaar, komt daar later ook op terug, hebt daardoor zicht op het effect van de aanpak en weet elkaar waar nodig ook tussentijds te vinden. In hoeverre dit een meerwaarde heeft voor de individuele casuïstiek en voor met name de tweedelijnsinstellingen in de netwerken is onduidelijk.
Zwakke punten	De vergaderfrequentie van de buurtnetwerken maakt dat ze niet geschikt zijn voor signalen die snel ingrijpen vergen en evenmin voor zorgcoördinatie. De status van zorgcoördinatie vanuit de buurtnetwerken is bovendien onduidelijk: de netwerken als zodanig beschikken niet over doorzettingsmacht en dat geldt eveneens voor de afzonderlijke deelnemers, inclusief de voorzitters. Doorverwijzing vindt voor een deel dan ook plaats naar andere zorgstructuren op wijk- of stedelijk niveau en voor een deel naar instellingen die een nadere probleemanalyse uitvoeren. Doorverwijzing naar gespecialiseerde hulp, naar aanleiding van probleemanalyse in het buurtnetwerk, vindt alleen in Kloosterveen plaats. Kortdurende lichte hulp wordt niet door de buurtnetwerken zelf, maar daarbuiten, door bij de netwerken aangesloten hulpverlenende instellingen geleverd. Het is niet duidelijk in hoeverre de bespreking in de buurtnetwerken noodzakelijk is voor het kunnen bieden van deze lichte hulp.
Overlap	De buurtnetwerken opereren in een omgeving waarin aan de ene kant de kernteams (op wijkniveau) en het JOT en het OGGZ-netwerk (op stedelijk niveau) opereren, en aan de andere kant de zorgstructuren op de basisscholen (en in de toekomst op de Brede Scholen). Er zit veel personele overlap in deze zorgstructuren. Het is bovendien onduidelijk op grond van welke criteria een casus in de ene schooloverstijgende structuur belandt (bijvoorbeeld het buurtnetwerk), dan wel in één van de andere structuren wordt opgepakt (zoals het JOT of het OGGZ-netwerk). Het kan niet anders dan dat voor een belangrijk deel dezelfde casuïstiek terugkeert in deze verschillende samenwerkingsvormen.

- Aanvullende functies** De twee functies die de gemeente aan de buurtnetwerken heeft meegegeven en die buiten de vijf geschakelde lokale jeugdzorgfuncties vallen, komen nauwelijks uit de verf. Evaluatie blijft vaak beperkt tot terugkoppeling van genomen acties in een individuele casus. Evaluatie van resultaten en casusoverstijgende evaluatie van de buurtnetwerken komt nauwelijks aan bod. Daarnaast is Kloosterveen het enige netwerk dat de ingebrachte signalen periodiek bundelt en analyseert met het oog op te organiseren/initiëren preventieactiviteiten.
- Doelmatigheid** De doelmatigheid van de buurtnetwerken lijkt kortom met name te liggen in het signaleren dicht bij de problematiek en het verkorten van de lijnen tussen de deelnemers aan de netwerken. Hierdoor is het mogelijk dat signalen toch direct worden opgepakt, buiten de vergaderingen van de netwerken om. De meeste functies die aan de buurtnetwerken worden toegeschreven, komen echter niet goed uit de verf (zorgcoördinatie, doorverwijzing naar gespecialiseerde hulp, evaluatie en periodieke analyse van signalen) of krijgen buiten de netwerken vorm (verlenen van kortdurende lichte hulp). De mate waarin en wijze waarop functies worden ingevuld, verschilt bovendien per netwerk. Dat heeft enerzijds te maken met verschillen in taakopvatting (bespreken en afsluiten versus bespreken en blijven volgen; registreren op kindkaarten versus registreren middels actiematrices), anderzijds met een gebrek aan doorzettingsmacht. De doelmatigheid komt bovendien in gevaar door de regelmatige afwezigheid van deelnemers en problemen rondom de continuïteit van het voorzitterschap.
- Doeltreffendheid** De caseload van de buurtnetwerken is relatief laag. Daaruit blijkt dat het bereik van de netwerken relatief gering is. Een enkele partij, de scholen, is dominant in het signaleren. Deze partij heeft echter een eigen opschalingsstructuur waarin de meeste casussen worden afgehandeld. Bovendien staan de buurtnetwerken onder druk vanwege een gebrek aan doorzettingsmacht. Dat bemoeilijkt met name de uitvoering van de zorgcoördinatie, waardoor de invulling van deze functie beperkt blijft. Tot slot is de meerwaarde van de informatie- en adviesfunctie voor individuele cases onduidelijk. De daadwerkelijke effectiviteit van de netwerken, in de zin van het oplossen van de gesignaleerde problemen, is door deze factoren waarschijnlijk gering.

3 HET CJG: EEN NIEUWE LOKALE ZORGSTRUCTUUR

Jeugd vormt al enkele kabinetperiodes een belangrijk aandachtsgebied van de regering. In vervolg op de uitkomsten van Operatie Jong¹ is in de huidige kabinetperiode het programmaministerie Jeugd en Gezin ingericht. Daarmee is gekozen voor een integrale aanpak van het beleidsveld. In het programma 'Alle kansen voor alle kinderen' zet het ministerie uiteen hoe zij de versnippering op het beleidsterrein het hoofd gaat bieden. Een belangrijke rol is daarbij weggelegd voor de Centra voor Jeugd en Gezin. Het streven van het kabinet is dat alle gemeenten in 2011 een CJG hebben. De functies die een CJG moet vervullen, liggen op hoofdlijnen vast, maar het is aan de individuele gemeenten om te bepalen welke accenten en prioriteiten moeten worden gelegd. Uniformiteit op hoofdlijnen gaat hierbij dus samen met lokaal maatwerk.

De gemeente Assen werkt op dit moment hard aan het inrichten van het CJG. Dit hoofdstuk beschrijft het beleidskader voor het CJG en de richting waarin de gemeente op dit moment denkt wat betreft de vormgeving van het CJG. De zorgstructuur waarvan het CJG de spil gaat vormen, staat daarbij centraal. Het doel is een duidelijk beeld te schetsen van de toekomstige zorgstructuur voor onder andere de groep kinderen tot twaalf jaar, zodat duidelijk wordt hoe de functies van de buurtnetwerken daar in de toekomst in kunnen worden ingepast.

3.1 Beleidskader: integraal jeugdbeleid 2009-2012

Missie	<p>Het beleidskader voor het toekomstige CJG wordt gevormd door het integraal jeugdbeleid van de gemeente Assen voor de jaren 2009-2012, neergelegd in de kadernota <i>Kansrijk opgroeien in Assen</i>. Deze kadernota bevat de volgende missie voor het jeugdbeleid:</p> <p>'Een bijdrage leveren aan het opgroeien van jongeren tot volwassenen die zelfstandig, gelijkwaardig en actief deelnemen aan de maatschappij'.</p>
Prioriteiten	<p>Deze missie is vertaald in vijf prioriteiten, waarvan er drie relevant zijn voor de zorgstructuur voor kinderen tot twaalf jaar:</p> <ul style="list-style-type: none">• Voorzieningen voor jeugdigen zijn laagdrempelig en toegankelijk.• Problemen worden zo dicht mogelijk bij de jeugdigen zelf opgepakt, dus in de buurt, wijk, of op school.• Inzetten op preventie.

¹ Koersen op het kind.

Pijlers	<p>Het jeugdbeleid is georganiseerd in vijf pijlers. Deze pijlers zijn:</p> <ol style="list-style-type: none">1. onderwijs en ontwikkeling;2. gezond opgroeien;3. veiligheid;4. startkwalificatie, arbeid en inkomen;5. vrije tijd. <p>Zorg staat centraal in de tweede pijler en dit is dan ook waar de toekomstige zorgstructuur voor onder andere kinderen tot twaalf jaar moet worden gezocht. Het CJG valt onder deze pijler. Bij het CJG draait het – in de visie van de gemeente Assen – om de toegang tot advies en zorg van jeugdigen en ouders/verzorgers met opvoed- en opgroevragen en problemen.</p>
Doelen	<p>De geformuleerde ambitie voor pijler 2 is: ‘Alle Asser kinderen kunnen in evenwicht opgroeien’. Daarbij zijn drie doelen vastgesteld:</p> <ul style="list-style-type: none">• Alle jeugdigen en ouders gebruiken hun eigen talenten om met opvoed- en opgroeisituaties om te gaan.• Alle jeugdigen en ouders hebben laagdrempelig toegang tot advies en zorg, wanneer zij opvoed- en opgroevragen of problemen hebben.• Alle jeugdigen kunnen in hun buurt deelnemen aan activiteiten in het onderwijs, zorg en welzijn met thema’s om een gezonde leefstijl te bevorderen. <p>De tweede doelstelling is van belang voor het CJG.</p>
Samenhang	<p>De samenwerking van professionals in het onderwijs, zorg en welzijn in de ondersteuning van het gezin vormt een belangrijk aandachtspunt voor het CJG. Dat betekent dat een goede samenwerking tussen de tweede pijler en de eerste pijler, waar de Brede Schoolontwikkeling onder valt, moet worden gerealiseerd.</p> <p>Daarnaast is samenwerking met de pijler Veiligheid van belang. Veiligheids- en overlastsituaties kunnen immers ook zorgaspecten kennen, terwijl situaties waarin in eerste instantie zorg wordt verleend ook veiligheidsaspecten kunnen kennen. Huiselijk geweld is een goed voorbeeld van situaties waarin deze aspecten samenhangen. In de derde pijler staat het Veiligheidshuis centraal. Ook hiermee dient dus samenwerking plaats te vinden.</p>

3.2 Centrum voor Jeugd en Gezin

Functionaliteit CJG	<p>De functionaliteit van het CJG kan kort en kernachtig als volgt worden omschreven: het terugdringen van de versnippering, versterken van de regierol en samenwerking in het lokaal jeugdbeleid teneinde de vijf functies voor gemeenten op het gebied van preventieve jeugdzorg te versterken. Het betreft de functies die in 2005 zijn vastgelegd in de Wet op de jeugdzorg en in de WMO zijn ondergebracht bij prestatievelid 2, dat betrekking heeft op opvoed- en opgroei-ondersteuning.</p>
---------------------	---

- Vijf functies** In de Wet op de jeugdzorg van 2005 zijn gemeentelijke taken op het terrein van preventieve jeugdzorg geherdefinieerd. Het gaat om de functies:
1. Informatie en advies; waarbij zowel ongevraagd algemene informatie wordt geboden over opvoeden en opgroeien, als gevraagd informatie en antwoorden worden gegeven op basis van specifieke vragen van ouders en jeugdigen.
 2. Signalering; hierbij gaat het om enerzijds het vroegtijdig signaleren van opvoed- en opgroei problemen van jeugdigen en opvoeders. Anderzijds heeft de signaleringstaak betrekking op het verbinden van signalen van verschillende instanties die actief zijn op het gebied van opvoed- en opgroei ondersteuning.
 3. Toeleiding tot het hulpaanbod; daarbij gaat het om toeleiding naar verschillende vormen van hulp en ondersteuning in het lokale en regionale domein. Het kan gaan om toeleiding naar bijvoorbeeld voor- en vroegschoolse educatie, het AMK en geïndiceerde jeugdzorg.
 4. Licht pedagogische hulp; het gaat hierbij om lichte vormen van opvoed- en opgroei ondersteuning die wordt geboden om te voorkomen dat gesignaleerde problemen van opvoeders of jeugdigen escaleren. Vormen van licht pedagogische hulp zijn bijvoorbeeld opvoedspreekuren en opvoedcursussen of weerbaarheidstrainingen voor jongeren.
 5. Zorgcoördinatie; wanneer sprake is van een veelheid van problemen bij een jeugdige of gezin, moet de hulpverlening die vanuit verschillende organisaties wordt geboden, worden afgestemd en gebundeld.
- Minimumeisen** Het Landelijk Basismodel CJG, dat is vastgesteld door het Rijk, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), het Interprovinciaal Overleg (IPO), GGD Nederland, Actiz en de MOgroep, bevat de minimumeisen die de rijksoverheid stelt aan het CJG. Het zijn:
- Uitvoering geven aan het basistakenpakket in de jeugdgezondheidszorg.
 - Uitvoering geven aan de hierboven genoemde vijf preventieve taken op het gebied van opvoed- en opgroei ondersteuning.
 - De schakel van het CJG met Bureau Jeugdzorg.
 - De schakel van het CJG met het onderwijs.
 - Ten minste één fysiek inlooppunt per gemeente.
 - Voldoen aan de eisen van regie en sluitende afspraken zoals die worden neergelegd in de Wet op de jeugdzorg.
- Gezin centraal** In het maatwerk dat lokaal zal worden geboden, moet het gezin centraal staan. Problemen moeten in hun context worden gezien en in hun context (het gezin) worden aangepakt. De aanpak 'Eén gezin, één plan' moet dit gaan waarborgen.² Deze aanpak onderzoekt of er sprake is van meerdere problemen in een gezin. Als dat het geval is, wordt een totaalaanpak van deze problemen geformuleerd, waarbij het betreffende gezin en de betrokken hulpverleners een gezamenlijk aanspreekpunt hebben. Ook deze aanpak beoogt de versnippering tegen te gaan.

² Alle kansen voor alle kinderen. Programma voor Jeugd en Gezin 2007-2011.

3.3 Het Centrum voor Jeugd en Gezin in Assen

3.3.1 Ontwikkeltraject

Op 19 juni 2008 stelde de gemeenteraad van Assen de startnotitie voor het CJG, *Geen gezin tussen wal en schip*, vast. De (beleidsmatige) voorbereidingen voor het CJG zijn in 2008 getroffen, leidend tot:

- het beleidsplan 'Invoering CJG Assen 2009 tot en met 2011';
- een convenant CJG Assen 2009-2011 tussen de ketenpartners in de zorg, onderwijs en welzijn en de gemeente;
- de uitvoering van vier pilotprojecten.

Beleidsplan CJG Assen 2009-2011

Het beleidsplan richt zich op het uitbreiden of opzetten van voorzieningen voor gezinnen, die opvoed- en opgroevragen of lichte problemen hebben, in de periode 2009-2011. Doelen en resultaten voor de inrichting van het CJG, zoals geformuleerd in het beleidsplan, zijn opgenomen in onderstaande tabel.

Tabel 3.1 Doelen en resultaten ontwikkeling CJG

Doel en pilot	Resultaat 2011
1. Toegang tot voorlichting en advies in alle wijken	<ul style="list-style-type: none"> • Er is in elke wijk een informatiepunt jeugd en gezin. Dit punt is een ruimte waar de jeugd en hun ouders schriftelijke en digitale informatie kunnen vinden. • Er zijn verspreid over de stad Assen drie loketten jeugd en gezin, waar de jeugd en hun ouders een professional kunnen bereiken voor advies.
2. In preventie door jeugdgezondheidszorg aandacht voor gezinnen met opvoed- en opgroei problemen	<ul style="list-style-type: none"> • De jeugdgezondheidszorg ziet nog steeds alle jeugd volgens het landelijk contactmomentenschema. De jeugdgezondheidszorg heeft nieuwe methoden ontwikkeld om de contacten met het gezin zo te organiseren, zodat zij meer diensten biedt aan kinderen waarbij lichte of zware opvoeden opgroei problemen zijn gesignaleerd.
3. Signaleren en hulp zo dicht mogelijk bij de vindplaatsen van de jongeren en ouders	<ul style="list-style-type: none"> • De eerste- en tweedelijnsvoorzieningen bieden advies en ondersteuning aan de jeugd en ouders zo dicht mogelijk in hun leefomgeving. • Er is een zorgroute voor afstemming tussen het gezin, onderwijs, zorg, welzijn en de gemeente in de gemeente Assen.
4. Één gezin, één plan, één regievoerder voor multiprobleemgezinnen	<ul style="list-style-type: none"> • Gezinnen met multiproblemen hebben een aanspreekpunt voor de afgestemde hulp die zij ontvangen.
5. Speciale aandacht voor specifieke doelgroepen	<ul style="list-style-type: none"> • De behoefte en knelpunten van de genoemde doelgroepen om de bestaande voorzieningen binnen het CJG te gebruiken, zijn geïnventariseerd. • Betrokken verenigingen en organisaties formuleren adviezen om de opvoed- en opgroevragen en problemen, waarin het CJG niet kan voorzien, aan te pakken.

- Vormgeving CJG
- De resultaten die voor 2011 zijn geformuleerd, laten zien hoe de gemeente Assen het CJG vorm gaat geven. In elke wijk komt een informatiepunt Jeugd en Gezin. Daar kunnen ouders en jongeren schriftelijke en digitale informatie vinden over opvoeden en opgroeien. Op drie plaatsen in de stad is een fysiek inlooppunt, een Loket Jeugd en Gezin. Hier kunnen ouders en jongeren een professional spreken voor advies.
- De jeugdgezondheidszorg blijft zijn huidige taken uitvoeren. De signaleringsfunctie wordt versterkt zodat opvoed- en opgroei problemen door de jgz-verpleegkundigen worden herkend en opgepakt. Zij kunnen daarbij gebruikmaken van de zorgroute die de gemeente inricht voor de afstemming tussen het gezin, onderwijs, zorg, welzijn en de gemeente. Versterking van de signalering door allerlei betrokken professionals is daarbij een aandachtspunt. Hierbij gaat ook aandacht uit naar de invoering van de Drentse Verwijs Index. Signalering is de eerste stap in de zorgroute. Voor multiprobleemgezinnen geldt dat, als zij via deze zorgroute hulp krijgen, zij een enkel aanspreekpunt hebben voor de hulp die zij ontvangen en dat hulp die zij van verschillende zorgverleners ontvangen op elkaar is afgestemd.
- Tot slot besteedt de gemeente bij de vormgeving van het CJG aandacht aan vier specifieke doelgroepen:
- jongvolwassenen van 18 tot 23 jaar;
 - licht verstandelijk gehandicapten;
 - allochtone gezinnen;
 - de Molukse gemeenschap.

Pilotprojecten

Een onderdeel van de ontwikkeling van het CJG in Assen was het opzetten en uitvoeren van vier pilotprojecten. Het doel daarvan was voor de beleidsontwikkeling input vanuit de praktijk te krijgen. De pilots zijn uitgevoerd tussen 1 september 2008 en 31 december 2009. Het betreft de volgende pilots:

- Opvoed/zorgloket Baggelhuizen: gericht op de spreiding van fysieke inlooppunten.
- Multidisciplinaire teams Pittelo: gericht op de organisatie van zorgcoördinatie voor kinderen en jongeren op stedelijk en wijkniveau.
- Schakel Zorg en Adviesteams 12+: gericht op de aansluiting van scholen voor voortgezet onderwijs op de backoffice van het CJG.
- Zorgcoördinatie 18 tot 23 jaar: gericht op het organiseren van zorgcoördinatie voor specifiek deze groep binnen de multidisciplinaire teams.

Belangrijke lessen uit de pilots zijn onder andere:

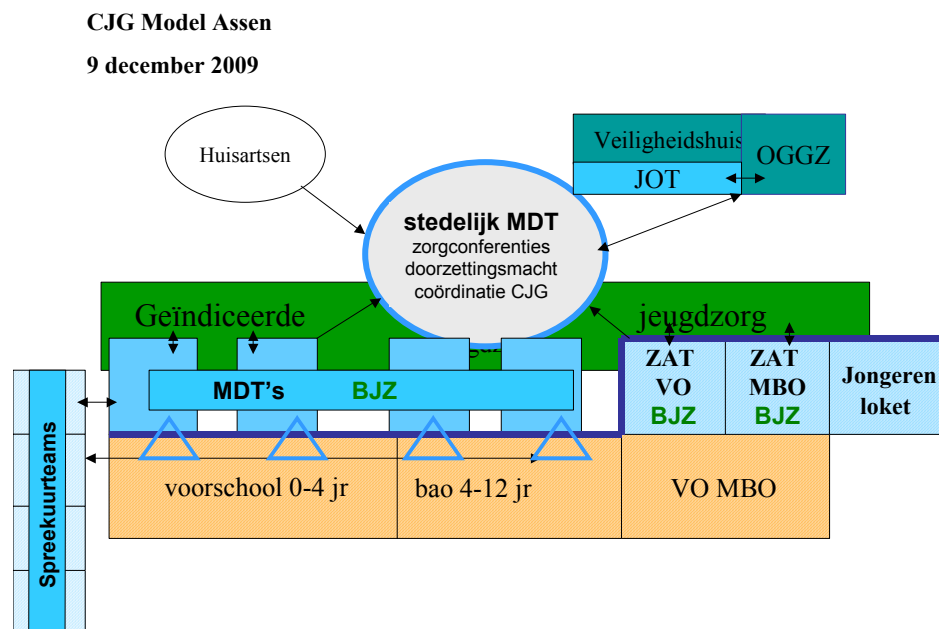
- Investeer in samenwerking.
- Een inloopspreekuur trekt vooral jonge moeders. Jongeren (16-23 jaar) maken gebruik van elektronische consulten. Vragen zijn vooral preventief van aard.

- Een goede zorgcoördinatie vergt commitment en doorzettingsmacht.
- Er dient een privacyconvenant tussen alle deelnemers aan het CJG te worden gesloten.
- Een structurele vorm van afstemming tussen het CJG en ZATs, OGGZ-netwerk en het Veiligheidshuis is van belang.
- Voor bepaalde gezinnen is een outreachende benadering nodig.³

3.3.2 Voorlopig model

De ontwikkeling sinds 2008 en de ervaringen in de pilots hebben inmiddels geleid tot een voorlopig model voor het CJG in Assen. Onderstaande figuur geeft dit weer.

Figuur 3.1 Voorlopig model CJG Assen (d.d. 09/12/2009)

In dit model krijgt het CJG naar buiten toe vooral vorm in de spreekurenteams: de informatiepunten en Loketten Jeugd en Gezin. Centraal in de backoffice staan de multidisciplinaire teams op wijkniveau, de Zorg Advies Teams in het voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs en het stedelijk multidisciplinaire team (MDT). Afstemming tussen het Veiligheidshuis, het JOT, het OGGZ-netwerk en het MDT vindt plaats op stedelijk niveau. Op dat niveau streeft de gemeente ook naar het betrekken van huisartsen bij het signaleren van problematiek en het doorverwijzen van casussen naar het MDT.

³ Bron: informatiebijeenkomst CJG Assen, 09/12/2009.

4 BUURTNETWERKEN EN DE NIEUWE CJG ZORG-STRUCTUUR

Rondetafelgesprek

Op 7 januari 2010 heeft een rondetafelgesprek plaatsgevonden op het stadhuis van Assen. Het doel van dat gesprek was om in samenspraak met de meest direct betrokken partijen bij de buurtnetwerken te verkennen op welke wijze de functies die de buurtnetwerken vervullen kunnen worden geborgd in de nieuwe zorgstructuur rond het toekomstige Centrum voor Jeugd en Gezin in Assen. In bijlage 2 is aangegeven welke personen/instanties hebben geparticipeerd in het rondetafelgesprek.

Ter voorbereiding op het gesprek is een notitie rondgestuurd waarin de belangrijkste conclusies van het onderzoek naar het functioneren van de netwerken werden gepresenteerd.

In onderstaand kader zijn deze conclusies integraal vermeld.

In Assen functioneren zeven buurtnetwerken die tezamen alle wijken en buurten bedienen. De buurtnetwerken worden voorgezeten door de opbouwwerkers. Deelnemers aan de buurtnetwerken zijn zowel professionele zorgverleners (politie, AMW, JGZ, GGD) als vertegenwoordigers van vindplaatsorganisaties zoals de basisscholen, kinderdagverblijven en peuterspeelzalen. Niet in alle netwerken zijn alle partijen vertegenwoordigd. In enkele netwerken ontbreken enkele basisscholen. De buurtnetwerken vertonen onderling verschillen in taakopvatting en werkwijze. Alle netwerken hebben een informerende, adviserende en signalerende functie, maar niet alle netwerken rekenen het tot hun taak kortdurende lichte hulp te verlenen of zorgcoördinatie te verstrekken. De buurtnetwerken vergaderen circa één keer per twee maanden (één netwerk vergadert maandelijks). De gemiddelde caseload van de buurtnetwerken is verschillend en varieert van enkele cases (drie) tot veertien cases. Wat onder een case wordt verstaan, is niet gelijklopend bij alle netwerken: het ene netwerk sluit ene case sneller af dan het andere netwerk, niet omdat dat vanuit de aard van de casus is geëigend, maar omdat de gekozen werkwijze van het netwerk dat voorschrijft. Sommige buurtnetwerken werken met kindkaarten, anderen met een actiematrix. Uit de notulen van de buurtnetwerkvergaderingen blijkt dat de vergaderingen wisselend worden bezocht: nogal wat deelnemers laten met regelmaat verstek gaan. De meeste signalen die in de buurtnetwerken worden besproken, zijn afkomstig van de scholen. Het functioneren van de buurtnetwerken wordt in belangrijke mate gedragen door het enthousiasme en de volhardendheid van de voorzitters. Als zij de buurtnetwerken niet bij elkaar roepen, dan gebeurt er weinig. Anderzijds constateren de voorzitters en de deelnemers die wij hebben gesproken dat als men deelneemt, men enthousiast deelneemt aan de netwerken: het kennen en worden gekend vindt men belangrijk.

De belangrijkste meerwaarde van de buurtnetwerken omschrijft men als op een laagdrempelige wijze, vroegtijdig signalen oppakken en deze signalen 'verrijken' met aanvullende informatie van de netwerkpartners, zodat een completer beeld ontstaat van de problematiek rondom een kind/gezin. De korte lijnen die als gevolg van deelname aan het netwerk ontstaan tussen de partijen worden gewaardeerd.

Wij concluderen het volgende:

- De signalerende functie van de netwerken is de belangrijkste functie. Het aantal signalen varieert sterk, maar is gemiddeld gesproken betrekkelijk gering.
- De overige functies spelen minder prominent een rol: onduidelijk is in hoeverre individuele signalen daadwerkelijk worden verrijkt met relevante informatie die richtinggevend is voor verdere acties.
- De informatie en adviesfunctie kan hoofdzakelijk worden beschouwd als een vorm van intercollegiale intervisie: het is onduidelijk wat de meerwaarde hiervan is voor enerzijds de individuele casuïstiek en anderzijds de afzonderlijke deelnemers aan de buurtnetwerken. Dat heeft ongetwijfeld te maken met de gemêleerde samenstelling van de buurtnetwerken: vindplaatsorganisaties en tweedelijnsinstellingen.
- De vergaderfrequentie van eens per twee maanden maakt dat de buurtnetwerken niet geschikt zijn voor de functie zorgcoördinatie: onduidelijk is ook in hoeverre er thans daadwerkelijk sprake is van zorgcoördinatie vanuit de buurtnetwerken. Daarnaast is de status van zorgcoördinatie vanuit de buurtnetwerken onduidelijk: de buurtnetwerken als zodanig beschikken niet over doorzettingsmacht, dat geldt eveneens voor de afzonderlijke deelnemers in het netwerk (inclusief de voorzitters). een lichte vorm van afstemmen (niveau 2 in de zorgcoördinatie, geen samenwerking onder regie van het buurtnetwerk).
- De buurtnetwerken opereren in een omgeving waar aan de ene kant de kernteams opereren (wekelijks bij elkaar, met name functionerend vanuit het perspectief van veiligheid en overlastbestrijding, maar wel degelijk gericht op signalering en hulpverlening, inclusief doorverwijzen) en aan de andere kant de zorgstructuren op de basisscholen (de interne zorgstructuur op de afzonderlijke basisscholen en de Zorg Advies Teams op de brede school). Er zit veel (personele) overlap in deze drie zorgstructuren in de buurt. Onduidelijk is op grond van welke criteria een casus in de ene structuur belandt dan wel in één van de andere structuren wordt opgepakt. Het kan niet anders dat voor een belangrijk deel dezelfde casuïstiek terugkeert in deze drie structuren. Uit oogpunt van doelmatigheid ligt het voor de hand om na te gaan of deze drie structuren beter op elkaar kunnen worden afgestemd en wellicht in het uiterste geval ineengeschoven kunnen worden.

De rondetafelconferentie startte om 14.00 uur en werd om 16.00 uur afgesloten. In het eerste uur is gesproken over de hierboven vermelde conclusies. Tijdens het tweede uur is gesproken over de toekomst van de buurtnetwerken aan de hand van enkele scenario's die RegioPlan heeft opgesteld. Deze scenario's zijn vermeld in bijlage 3 bij dit rapport.

Gedeelde conclusies

De hierboven vermelde conclusies van RegioPlan zijn door alle deelnemers aan de ronde tafel discussie onderschreven. De buurtnetwerken dragen een vrijblijvend karakter, de wisselende opkomst van de deelnemers maakt het gestructureerd werken aan specifieke casussen lastig, het ontbreekt de buurtnetwerken aan doorzettingsmacht en de buurtnetwerken vertonen onderling grote verschillen in de wijze waarop zij met signalen omgaan.

Deze gedeelde conclusies maken nog niet dat hiermee de buurtnetwerken geen bestaansrecht meer hebben. Als we de *functies* van de buurtnetwerken in ogenschouw nemen (zie hiervoor hoofdstuk 2, tabel 2.2.), dan worden feitelijk twee functies vervuld:

- signaleren;
- informatie en advies.

Met betrekking tot de signalerende functie is geconstateerd dat de buurtnetwerken in overwegende mate signalen van basisscholen ontvangen. Het gaat dan om signalen waar de individuele basisscholen over van mening zijn dat zij deze signalen niet adequaat kunnen behandelen, omdat deze signalen duiden op problematiek die de individuele leerling overstijgt. Die signalen worden dan neergelegd bij de buurtnetwerken. Overigens wordt aangegeven dat als er geen buurtnetwerken zouden functioneren, deze signalen zouden worden neergelegd bij het JOT.

De politie heeft aangegeven dat ook zij met regelmaat signalen neerleggen bij de buurtnetwerken, maar dat dat in feite indruist tegen de afspraken die zij hebben gemaakt dat alle signalen worden gedeponereerd bij het stedelijk opererende JOT.

De signalen worden in de netwerken verrijkt met kennis over de betreffende jongere en zijn/of haar familie/omgeving van andere instellingen. Ook uit de rondetafelconferentie hebben wij de indruk overgehouden dat deze verrijking niet zozeer een directe functie heeft richting het voorgenomen hulpverleningstraject, maar meer moet worden beschouwd als algemene achtergrondinformatie die het beeld van de jongere in kwestie en zijn naasten nader inkleurt, maar niet direct het handelingsperspectief van hulpverleners vergroot. Deze constatering is ook niet verwonderlijk, omdat de buurtnetwerken zelf geen directe hulpverleningsactiviteiten uitvoeren. Dat kunnen zij ook niet, zij hebben geen rechtspersoonlijkheid. De verrijking van de ingebrachte signalen vindt niet plaats door gebruik te maken van de informatie die de Drentse Verwijs Index oplevert. Een belangrijke verrijkingbron die bepalend kan zijn voor het verdere hulpverleningstraject blijft op deze wijze onbenut.

De tweede functie die de buurtnetwerken daadwerkelijk vervullen, betreft de informatie en adviesfunctie. We hebben die functie in paragraaf 2.3.1 omschreven als gebruikmaken van elkaars expertise, elkaar informeren en om advies vragen. We hebben tijdens de ronde tafel conferentie geconstateerd dat deze functie twee aspecten heeft: enerzijds betreft het elkaar informeren en adviseren rond concrete casuïstiek en anderzijds elkaar informeren en adviseren los van de casuïstiek en meer in het kader van intercollegiale intervisie. Met name dit tweede aspect van de informatie en adviesfunctie wordt binnen de buurtnetwerken vervuld. We hebben geconstateerd dat deze invulling van de informatie en adviesfunctie niet de essentie van een buurtnetwerk is en moet zijn: intervisiebijeenkomsten zijn wel degelijk nuttig, maar het betreft hier een wezenlijk andere functie dan informatie-uitwisseling ten behoeve van casuïstiekbehandeling. Intervisie is een werkvorm die past bij

een professional en bij een professionele organisatie die continu streeft naar verbetering van de eigen prestaties en daarvoor opleidingen en trainingen volgt. Het past bij een persoonlijk ontwikkelingsplan (POP), maar het kan geen centrale plaats innemen in het functioneren van een samenwerkingsverband zoals een buurtnetwerk. Casuïstiekbepreking en intervisie zijn twee aparte functies die niet met elkaar mogen worden verward.

Wel de functies, niet de werkwijze

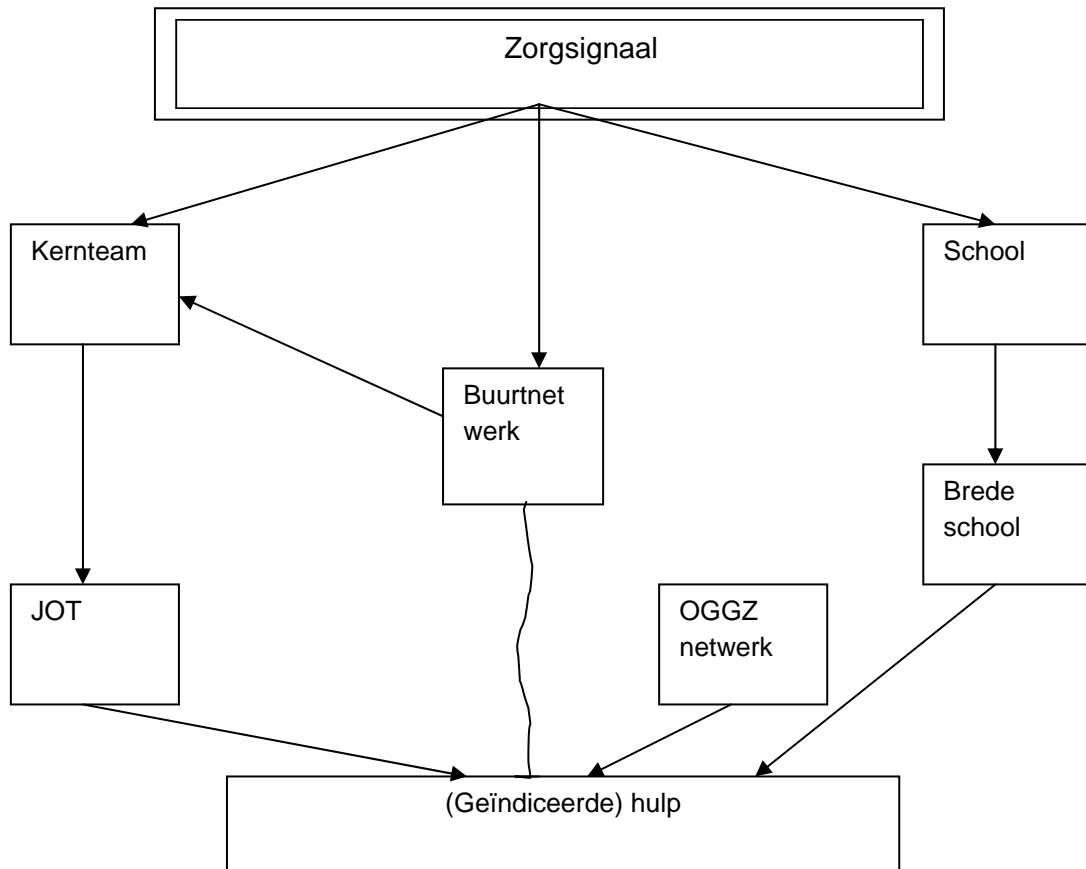
De algemene conclusie van het eerste uur van de rondetafelconferentie is dan ook dat de meerwaarde van de buurtnetwerken zoals zij medio 2009 functioneren gering is, maar dat de functies als zodanig die zij vervullen (met name de signaleringsfunctie en de informatie en adviesfunctie (het verrijken van signalen)) en de functies die zij zouden moeten vervullen (kortdurende lichte hulp (laten) verlenen, doorverwijzen en coördinatie van zorg) wel moeten worden geborgd in de nieuwe zorgstructuur die met de vorming van het Centrum voor Jeugd en Gezin in Assen gaat ontstaan. Kort en krachtig kan dit standpunt als volgt worden weergegeven: wel de functies, niet de werkwijze van de buurtnetwerken.

Parallele structuren

De buurtnetwerken opereren niet geïsoleerd. Zij opereren in een omgeving waar ook andere samenwerkingsverbanden en instellingen signalen oppakken, verwerken en omzetten in actie. In paragraaf 2.4 van dit rapport zijn deze structuren geschetst. In zekere zin kan hier worden gesproken van parallelle structuren: een zorgsignaal kan langs verschillende routes uiteindelijk bij een specifiek samenwerkingsverband dan wel een specifieke instelling terecht komen van waaruit concrete zorg- en hulpverleningsactiviteiten worden opgestart .

In figuur 4.1 zijn deze parallelle zorgstructuren in beeld gebracht.

Figuur 4.1 Titel

Een signaal met betrekking tot een kind van twaalf jaar of jonger kan in principe langs drie wegen uiteindelijk bij de (geïndiceerde) hulp terecht komen: via de interne zorgstructuur van de afzonderlijke basisscholen, opgeschaald via de zorgadviesteams van de brede scholen naar de (geïndiceerde) hulp. Vanuit de kernteams, al dan niet via het JOT naar de (geïndiceerde) hulp en via de buurtnetwerken, al dan niet met het kernteam als een tussenstop.¹ We hebben geconstateerd dat er sprake is van een substantiële overlap in casuïstiek(bespreking) tussen de kernteams, de buurtnetwerken en de casuïstiekbespreking op de scholen. De conclusie is dat drie deels parallelle (signalerings)structuren inefficiënt werken.

Naar een nieuwe inbedding van de functies van de buurtnetwerken

In het derde hoofdstuk van deze rapportage is een schets gegeven van de nieuwe zorgstructuur in Assen rond het Centrum voor Jeugd en Gezin. In deze structuur wordt een belangrijke plaats ingeruimd voor de zogenaamde multidisciplinaire teams die worden opgehangen aan de brede scholen. Deze multidisciplinaire teams worden bemenst door professionele zorg- en

¹ De grillige lijn tussen buurtnetwerk en (geïndiceerde) hulp symboliseert het relatief geringe aantal doorverwijzingen vanuit de buurtnetwerken.

hulpverleners. Vindplaatsorganisaties maken hiervan geen deel uit. Signalen krijgen de multidisciplinaire teams vanuit de interne zorgstructuren van de afzonderlijke scholen, maar zij kunnen in principe ook signalen krijgen van vindplaatsorganisaties zoals peuterspeelzalen en kinderdagverblijven en vanuit de wijk, via het kernteam. Deze lijn moet dan wel nog explicieter dan nu het geval is worden opgenomen in de nieuwe zorgstructuur rond het Centrum voor Jeugd en Gezin.

Nog niet alle scholen zijn deel gaan uitmaken van een Brede School en nog niet alle Brede Scholen hebben een Zorg Advies Team dat kan worden beschouwd als een multidisciplinair team. Als dat in de nabije toekomst wel het geval is, dan kan de gemeente Assen in principe beschikken over een zorgstructuur waarin alle functies die thans worden vervuld door de buurtnetwerken (of vervuld zouden moeten worden) op wijkniveau kunnen worden vervuld door de multidisciplinaire teams.

Het ligt dan ook voor de hand om de functies van de buurtnetwerken onder te brengen in de nieuw multidisciplinaire teams waarover elke Brede School moet beschikken.

Aanbevelingen

Wij bevelen dan ook het volgende aan:

1. Laat de buurtnetwerken opgaan in de nieuwe multidisciplinaire teams, dat wil zeggen, breng alle formele functies van de buurtnetwerken erin onder, inclusief het evalueren en periodiek analyseren van ontvangen signalen.
2. Laat de vindplaatsorganisaties niet langer deel uitmaken van deze nieuwe structuur. De nieuwe multidisciplinaire zorgteams moeten louter bestaan uit professionals in de zorg en hulpverlening.
3. Zorg er wel voor dat de vindplaatsorganisaties op een snelle en laagdrempelige wijze zorgsignalen kunnen neerleggen bij dit multidisciplinaire team. Dat kan door bijvoorbeeld de jeugdgezondheidszorg die toch al met enige regelmaat contact heeft met de vindplaatsorganisaties daar een expliciete functie in te geven.
4. De opbouwwerkers vervullen in deze nieuwe structuur niet langer een functie (niet als voorzitter en ook niet als deelnemer aan de nieuwe teams). Zij zijn geen professionele hulpverleners. Het ligt meer voor de hand om de opbouwwerkers te linken aan de kernteams, niet als deelnemers aan het casuïstiekoverleg van die teams, maar wel als professionals die (gebundelde) signalen over (on)veiligheid en overlast zouden kunnen vertalen naar acties van, met en door bewoners in de wijken.
5. Het opbouwwerk is diepgeworteld in de wijken. Het zou zonde zijn om de kennis die het opbouwwerk heeft met betrekking tot het wel en wee in de wijken niet optimaal te benutten. Het opbouwwerk zou signalen met betrekking tot zorg en overlast uit de wijk kunnen en moeten oppikken en doorvertalen naar (collectieve) acties van, voor, door en met bewoners dan wel acties van professionele instellingen. Verbinding met een ander wijkwelzijnsteam zoals het kernteam kan leiden tot: versterking van de signaleringsfunctie in de wijken; meer efficiënte inzet van welzijnswerk; en voorkoming van overlap in casuïstiek. Zorg voor goede verbindingen

- tussen de verschillende vindplaatsen en de zorgnetwerken.
6. Zorg in de nieuwe structuur voor een duidelijke werkwijze van de nieuwe multidisciplinaire teams die voor alle teams gelijkloidend is. Vermijd dat deze teams op eenzelfde, niet verplichtende, vrijblijvende wijze te werk gaan als dat het geval was bij de buurtnetwerken. Leg de werkwijze met behulp van een input, throughput en outputschema vast en faciliteer deze nieuwe teams op een adequate wijze (bijvoorbeeld door koppeling aan de Drentse Verwijs Index). Ga verder met de protocollering van de werkwijze. Maak een uniforme werkprocesbeschrijving. Stel een privacyprotocol vast.
 7. Laat de deelname aan deze teams deel gaan uitmaken van de reguliere werkwijze van de deelnemende instellingen. Regel derhalve dat de leden van het team voldoende gemandateerd zijn namens de instellingen van waaruit zij deelnemen. Bepaal de discretionaire ruimte waarover zij moeten kunnen beschikken.
 8. Zorg voor goede verbindingen tussen de diverse multidisciplinaire teams in de wijken. Registreer op een dusdanig uniforme wijze dat casuïstiek simpel en eenvoudig kan worden uitgewisseld tussen de diverse teams.
 9. Definieer nauwkeurig wat onder zorgcoördinatie wordt verstaan. De zorgcoördinatie zoals deze werd uitgeoefend door de buurtnetwerken omvatte niet veel meer dan elkaar informeren. Van daadwerkelijke afstemming en coördinatie van geboden hulp was onvoldoende sprake. Bij een adequate definitie van zorgcoördinatie past ook dat wordt vastgelegd of en zo ja op welke wijze de multidisciplinaire teams kunnen beschikken over doorzettingsmacht. Ontwikkel een opschalingconstructie voor de multidisciplinaire teams voor het geval de casuïstiekbespreking niet leidt tot één kind, één plan of één gezin, één plan.
 10. Verbind de signaleringsfunctie van de professionals in de wijk via kernteam/preventieteam nadrukkelijk aan het JOT (op termijn de casuïstiekbespreking in het veiligheidshuis) en het stedelijk multidisciplinair team. Dat kan via het maatschappelijk werk. Geef dit wijkteam een nadrukkelijker functie in het kader van de overlastbestrijding en het veiligheidsbeleid. Op deze manier wordt functievermenging zoals die nu plaatsvindt tussen de kernteams en de buurtnetwerken in de toekomst vermeden.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1

Uitwerking onderzoeksvragen

De drie onderzoeksvragen die in hoofdstuk 1 zijn opgenomen, zijn voor het onderzoek uitgewerkt in gedetailleerdere deelvragen. Deze deelvragen zijn hieronder opgenomen.

1. Hoe doelmatig en effectief functioneren de zes buurtnetwerken in Assen?
 - a. Op welke wijze vervullen zij hun signalerende, informerende, verwijzende en coördinerende taken?
 - b. Hoe functioneren zij in relatie tot de netwerken van aanpalende zorgstructuren (Brede School, kernteams, JOT, OGGZ, et cetera) ?
 - c. Hoe doelmatig functioneren de zes netwerken (aanwezigheid partners, vergaderfrequentie, caseload, et cetera)?
 - d. Welke rol vervullen de voorzitters van de netwerken in deze?
 - e. Hoe consequent en systematisch functioneren de netwerken, met name wat betreft dossiervorming en casuïstiekbewaking?
 - f. Hoe effectief functioneren de zes buurtnetwerken?
 - g. Hoe oordelen de verschillende deelnemers aan de netwerken over het functioneren van deze netwerken?
 - h. Zijn er duidelijke overeenkomsten en verschillen in functioneren tussen de netwerken te benoemen?
2. Welke verbetermogelijkheden kunnen en moeten worden aangebracht in het functioneren van de buurtnetwerken?
 - a. Wat gaat er goed en wat gaat er niet goed in het functioneren van de netwerken, onderscheiden naar de verschillende functies die zij vervullen?
 - b. Hoe kunnen de goede aspecten van het functioneren worden behouden en de minder goede aspecten worden verbeterd?
 - c. Aan welke voorwaarden moet worden voldaan om de verbeteringen door te voeren, zowel werkinhoudelijk (taakstelling, werkprocessen, methodieken, mandatering, et cetera), als ook organisatorisch (vergaderfrequentie, deelnemers, aansturing, relaties met aanpalende netwerken, casuïstiekbewaking, et cetera), financieel en temporeel.
3. Op welke wijze en onder welke voorwaarden kunnen de functies van de buurtnetwerken op een zo doelmatig en effectief mogelijke wijze worden opgenomen in de nieuwe zorgstructuur die de gemeente Assen voor ogen heeft?
 - a. Welke functies kunnen en moeten waar in het zorgmodel van het CJG worden ondergebracht?
 - b. Op welke wijze kan het wijkgerichte karakter van deze functies het beste worden gewaarborgd?

- c. Op welke wijze kan gebruik worden gemaakt van de structuur die de brede school te bieden heeft?
- d. Op welke wijze kunnen de functies van de buurtnetwerken het beste worden gekoppeld aan een bovenschools multidisciplinair team?
- e. Aan welke werkinhoudelijke, organisatorische en financiële randvoorwaarden moet worden voldaan om de functies op te nemen in de nieuwe zorgstructuur?

BIJLAGE 2

Respondenten

Interviews netwerken

- Interviews met de voorzitters van alle zeven Buurtnetwerken
- Mw. P. Koot, locatiemanager Brede School Pittelo
- Mw. M. Krebs, ambtelijk contactpersoon OGGZ-netwerk
- Mw. M. Otten, coördinator JOT
- Mw. K. Oldenburger, trekker pilot ZAT/MDT in Pittelo
- Mw. N. Waanders, locatiemanager Brede School Kloosterveen

Partners in buurtnetwerken

- Mw. D. Akse, intern begeleider Openbare basisschool De Marskramer, Buurtnetwerk Marsdijk
- Mw. P. Bruinsma, jeugdverpleegkundige GGD, buurtnetwerk De Lariks
- Mw. T. Dijkstra, jeugdverpleegkundige Icare, Buurtnetwerk Baggelhuizen
- Dhr. B. Ensink, wijkagent, buurtnetwerk Noorderpark
- Mw. M. Kleve, Stichting Peuterspeelzaalwerk Assen, Buurtnetwerk Pittelo
- Mw. A. Koster, intern begeleider Openbare basisschool Het Sterrenschip, Buurtnetwerk Kloosterveen
- Mw. Y. Siepel, Algemeen Maatschappelijk Werk, Buurtnetwerk Assen-Oost

Aanwezigen bij groepsgesprek

- Dhr. J. Barcuk, leidinggevende opbouwwerkers
- Mw. H. Dekker, Icare
- Dhr. H. Kodden, Chef Basiseenheid Assen, Regiopolitie Drenthe
- Mw. M. Krebs, ambtelijk contactpersoon OGGZ-netwerk
- Mw. M. Kroes, coördinator CJG, gemeente Assen
- Mw. K. Oldenburger, trekker pilot ZAT/MDT in Pittelo
- Mw. M. Otten, coördinator JOT
- Mw. J. Polanen, GGD, Jeugdgezondheidszorg
- Mw. R. Schenk, Platform Openbaar Onderwijs
- Mw. N. Waanders, locatiemanager Brede School Kloosterveen

BIJLAGE 3**Beschrijvingen buurtnetwerken**

BUURTNETWERK NOORDERPARK

Beschrijving wijk Noorderpark

Geografische beschrijving

Noorderpark ligt ten noorden van het stadscentrum en dateert uit de jaren zestig en zeventig van de vorige eeuw. De wijk bestaat uit zes buurten, waarvan in de wijk zelf eigenlijk alleen Dichtershof en de Componistenbuurt bij naam bekend zijn en worden genoemd. Dichtershof is in 2002 gesloopt en daarna opnieuw opgebouwd. De Componistenbuurt is een achterstandsbuurt waar bewoners relatief laag opgeleid zijn, de werkloosheid hoger is en er relatief meer sprake is van psychiatrische en financiële problematiek. Er zijn relatief veel multiprobleemgezinnen.

Noorderpark is qua inwonertal de op twee na grootste wijk van Assen. Begin 2008 woonden er ongeveer 8300 mensen. Deze mensen wonen veelal in rijtjeswoningen, boven- en benedenwoningen, een aantal portiekflats en een aantal grote flats. Gemiddeld is ongeveer de helft van de woningen een koopwoning, hoewel dit per buurt verschilt.

Demografische gegevens

Dertien procent van de bevolking van Assen woont in Noorderpark. Van de inwoners van Noorderpark is ongeveer 25 procent tussen de 0 en 25 jaar. Dat is minder dan in Assen als geheel, waar dit percentage dertig procent bedraagt. Acht procent van de bewoners van Noorderpark is van niet-westerse afkomst. Dat is iets meer dan het gemiddelde in Assen (6%).¹ In de Componistenbuurt bedraagt dit cijfer echter dertien procent.²

Sociaaleconomische situatie³

Onderstaande tabel geeft een aantal kernwaarden van de sociaaleconomische situatie in Noorderpark weer.

Tabel B3.1 Sociaaleconomische situatie

	Noorderpark	Assen
Eenouderhuishoudens, % van totaal (2009)	7%	7%
Werkloosheid, % van beroepsbevolking (2001)	32%	23%
Laag opleidingsniveau (t/m mbo) als % van totaal (2001)	67%	57%
Inkomen per inwoner (2006)	€ 12.000	€ 12.000
Voelt zich wel eens onveilig in eigen wijk (2007)	34%	28%

¹ <http://assen.buurtmonitor.nl/>.

² Wijkanalyse Noorderpark, 3 december 2008.

³ <http://assen.buurtmonitor.nl/>, Wijkanalyse Noorderpark 2001, Wijkanalyse Noorderpark, 3 december 2008, KWIZ, *Onderzoek naar leefbaarheid en veiligheid in de gemeente Assen*, 2008.

Sociaal-maatschappelijke problematiek

Over de specifieke sociaal-maatschappelijke problematiek in Noorderpark is bij het buurtnetwerk geen cijfermateriaal bekend. Wel bestaat de indruk dat deze problematiek in Noorderpark relatief groot is. Problemen als huiselijk geweld, psychische of psychiatrische problemen van ouders, misbruik, de inzet van algemeen maatschappelijk werk, schuldhulpverlening en andere voorzieningen komen veelvuldig aan bod. Het OGGZ-netwerk (zie onder) heeft nogal wat meldingen uit Noorderpark.

Instellingen in de wijk

Noorderpark kent de volgende voorzieningen voor kinderopvang en onderwijs:

- Een peuterspeelzaal.
- Diverse kinderdagverblijven.
- Vier basisscholen: een Jenaplanschool, een katholieke, een christelijke en een gereformeerde school. De Jenaplanschool (De Vuurvogel) ligt in de Componistenbuurt.
- Scholen voor voortgezet onderwijs op verschillende niveaus.

Tevens is een aantal instellingen op het gebied van (medische) zorg en welzijn die zich (onder andere) bezig houden met kinderen tot twaalf jaar:

- huisartsen;
- algemeen maatschappelijk werk;
- jeugdgezondheidszorg;
- kinderysiotherapie.

Signaleringsstructuur in de wijk

De signaleringsstructuur in Noorderpark bestaat uit:

- het Kernteam: dit komt eens per twee weken bij elkaar. In het Kernteam zijn het opbouwwerk, maatschappelijk werk, de woningbouwvereniging en de wijkagent vertegenwoordigd. Het Kernteam richt zich specifiek op gezinnen.
- Het Buurtnetwerk.

Stedelijk:

- OGGZ-netwerk: hierin participeren het algemeen maatschappelijk werk, de sociale dienst, GGD, GGZ, de politie, Promenscare, de verslavingszorg, de GKB, woningbouwverenigingen, de nazorg aan ex-gedetineerden en het opbouwwerk.
- Het Jongeren Opvang Team (JOT): een samenwerking van de gemeente, Stichting Noordermaat, de politie, Bureau Jeugdzorg, Halt en de Raad voor de Kinderbescherming.

Beschrijving Buurtnetwerk Noorderpark

Doel netwerk

Kinderen zo vroeg mogelijk en zo dicht mogelijk bij huis helpen, door zo vroeg mogelijk problemen te signaleren en daar op adequate wijze mee om te gaan.

Deelnemers netwerk

- Drie van de vier basisscholen in de wijk:
 - Openbare Jenaplanschool De Vuurvogel
 - Rooms-katholieke basisschool Maria in Campis
 - Christelijke basisschool Het Kompas

De Gereformeerde basisschool De Cirkel neemt nog niet deel.

- Peuterspeelzalen:
 - De Mallemolen
 - Ziezo (Marturia complex)
- Kinderdagverblijf De Speelboom (Stichting De Speelwerk Groep)
- Politie: de wijkagent
- Maatschappelijk werk Noordermaat (schoolmaatschappelijk werk)
- Icare: JGZ-verpleegkundige
- Gemeente Assen: opbouwwerk (voorzitter netwerk)

Frequentie bijeenkomsten

Het Buurtnetwerk Noorderpark komt momenteel maandelijks bij elkaar, voor de duur van een uur. Voorheen waren de bijeenkomsten minder frequent. Tussen september 2005 en januari 2008 waren er jaarlijks vijf bijeenkomsten van ongeveer twee uur. In 2008 kwamen de deelnemers elke twee maanden anderhalf uur bij elkaar.

Taakinfilling

Het Buurtnetwerk Noorderpark heeft als taken:

- signaleren van individuele problemen;
- samenbrengen van bestaande kennis over een casus bij de deelnemende partijen;
- casussen blijven volgen zolang actie niet nodig is, maar zorgen blijven bestaan;
- suggesties doen voor vervolgacties en waar nodig doorverwijzen, een ketenpartner inschakelen of een casus overdragen.

Scholen zijn de belangrijkste signalerende partij. Hoewel blijkt dat scholen het moeilijk vinden om zorgen met ouders te bespreken, melden scholen zorgen wel in het buurtnetwerk. In het verleden was dat minder het geval. De verhouding tussen het buurtnetwerk en de Zorg Advies Teams is nog niet helemaal duidelijk. Van de besproken casussen worden er maar weinig echt anoniem behandeld; zelfs als dat wel het geval is, herkennen deelnemers de casus al snel. Op het meest recente overzicht van aandachtskinderen die het buurtnetwerk bespreekt staan twaalf casussen. acht daarvan, dus twee derde, is ingebracht door twee basisscholen (De Vuurvogel en Maria in Campis). Eén

casus is ingebracht door de politie, één door een kinderdagverblijf, één door een peuterspeelzaal en één door de gemeentelijke opbouwwerker.

Werkproces

Uit de verzamellijst van de cases die in Buurtnetwerk Noorderpark besproken zijn, blijkt dat het soms voldoende is om een casus in het netwerk te bespreken of een tijdje vanuit het netwerk te blijven volgen. Andere acties die op de signalen worden ondernomen zijn:

- andere ketenpartners (zoals het JOT) op de hoogte brengen van de zorgen;
- huiselijk geweld melden of laten melden bij het AMK;
- casus/informatie overdragen aan Bureau Jeugdzorg of Kernteam;
- doorverwijzen naar speciaal onderwijs;
- zorg inschakelen voor gezin.

Tijdens de vergadering wordt een signaal ingebracht. Vervolgens wordt gezamenlijk besproken welke deelnemer(s) het kind/gezin kent/kennen, wie de beste ingang heeft en wie welke stappen onderneemt. Het komt voor dat de voorzitter later meer informatie ontvangt of dat deze onderling wordt uitgewisseld. Ook hebben deelnemers contact tussen de vergaderingen door. Er wordt meestal doorverwezen door de inbrenger, soms door de voorzitter. Terugkoppeling vindt plaats via melding in de volgende vergadering. De voorzitter houdt de administratie bij.

Afstemming met het Kernteam gebeurt door de opbouwwerker (met wijkagent en maatschappelijk werker). Die hebben in beide netwerken zitting. De afstemming met het JOT verschilt per situatie en gebeurt soms door de wijkagent. Afstemming met andere opbouwwerkers, bijvoorbeeld bij verhuizing, gebeurt vaak door de opbouwwerker (zijnde voorzitter). Afstemming met het OGGZ-netwerk vindt eveneens plaats door de opbouwwerker, die op dit moment ook het OGGZ-netwerk nog voorzit. De opbouwwerker heeft als voorzitter/coördinator de regiefunctie.

Caseload

De actuele caseload van het Buurtnetwerk Noorderpark is veertien kinderen. De gemiddelde doorlooptijd van een casus is bijna vijf maanden. De inhoud van cases valt grofweg te verdelen in enerzijds zorgen die voortvloeien uit het gedrag van een kind, anderzijds zorgen die voortvloeien uit de gezinssituatie. Uiteraard overlappen deze zaken ook deels.

Zorgen omtrent het gedrag van kinderen betreffen bijvoorbeeld hygiëne, bijzonder gedrag (van kind of ouders), verwaarlozing, agressief gedrag, traumatische stoornissen en radicalisering. Zorgen omtrent de gezinssituatie zijn zeer divers: vermoedens van misbruik, psychische of psychiatrische problemen bij ouders, schulden, criminaliteit, verslaving, huiselijk geweld en pedagogische onmacht bijvoorbeeld.

Registratie

Het Buurtnetwerk Noorderpark werkt niet meer met kindkaarten, maar met actiematrices: overzichten van lopende en afgesloten cases. Van elke vergadering worden notulen gemaakt.

Succesfactoren en verbeterpunten

Een succesfactor van het Buurtnetwerk Noorderpark is dat de deelnemers elkaar goed kennen en snel weten te vinden. Een verbeterpunt is de samenhang: deelname aan het netwerk is niet voor alle partners vanzelfsprekend. Ook is er nogal wat personele wisseling geweest. Actieve borging van de samenhang en continuïteit is nodig.

BUURTNETWERK DE LARIKS-PITTELO

Beschrijving wijk De Lariks

Geografische beschrijving

De Lariks ligt in het westen van de gemeente Assen. De wijk bestaat uit zes buurten: Luchiesland, de Lariks-Oost, de Lariks-West, Nobellaan, (Zuid-) Moluksebuurt en Oostermoer. De Lariks dateert uit de jaren zestig van de vorige eeuw. De wijk wordt gekenmerkt door een gevarieerde bouwstijl en een combinatie van hoogbouw en laagbouw. Ongeveer de helft van de woningen betreft huurwoningen. In de Lariks wonen ongeveer 5700 mensen.

Geografische gegevens

8,5 procent van de bevolking van Assen woont in de Lariks. Van de inwoners van de Lariks is 25 procent tussen de 0 en 25 jaar. Dat is minder dan in Assen als geheel, waar dit percentage dertig procent bedraagt. 8,5 procent van de bewoners van de Lariks is van niet-westerse afkomst. Dat is meer dan het gemiddelde in Assen (6%).¹

Sociaaleconomische situatie

Onderstaande tabel geeft een aantal kernwaarden van de sociaaleconomische situatie in de Lariks weer.

Tabel B3.2 Sociaaleconomische situatie

	De Lariks	Assen
Eenouderhuishoudens, % van totaal (2009)	8%	7%
Werkloosheid, % van beroepsbevolking (2002)	30%	23%
Laag opleidingsniveau (t/m mbo) als % van totaal (2002)	67%	57%
Inkomen per inwoner (2006)	€ 12.000	€ 12.000
Voelt zich wel eens onveilig in eigen wijk (2007)	28%	28%

Sociaal-maatschappelijke problematiek

Aandachtsgebieden in de Lariks zijn de gebieden rondom de Stadhouderslaan en de Delft. De relatief hoge werkloosheid en het relatief lage opleidingsniveau maken dat de daaraan gerelateerde problematiek groter is dan gemiddeld in Assen.

Instellingen in de wijk

De Lariks kent twee kinderdagverblijven (de Blauwe Pinguin en de ASKA De Peppel) en één basisschool (Basisschool Theo Thijssen, Daltononderwijs). Daarnaast beschikt de wijk over een wijkcentrum, De Steiger, dat sociaal-culturele activiteiten organiseert, en een groot aantal kerken.

¹ <http://assen.buurtmonitor.nl/>.

Bewoners van de Lariks maken veelal gebruik van voorzieningen in Pittelo. Veel kinderen uit de buurt gaan bijvoorbeeld in Pittelo naar school.

Signaleringsstructuur in de wijk

De Lariks heeft een signaleringsstructuur die overeenkomt met die in andere wijken van Assen:

- een Kernteam (Politie, maatschappelijk werk en opbouwwerk zijn de basis, aangevuld met Actium jongerenwerk en zo nodig anderen);
- een buurtnetwerk (samen met Pittelo);
- zorgteams op de scholen;
- plangroep Brede School: tendensen in signaleringen omgezet in preventieve activiteiten, signaleren van wijkproblemen.

Daarnaast zijn de volgende stedelijke netwerken ook in de Lariks actief:

- Het OGGZ-netwerk;
- het Jongeren Opvang Team (JOT).

Beschrijving wijk Pittelo

Geografische beschrijving

Pittelo ligt in het noordwesten van de gemeente Assen. De wijk dateert uit de jaren zeventig van de vorige eeuw. De kavels zijn ruim, er is veel laagbouw en groen. In de jaren tachtig en negentig zijn kleine open stukjes ingevuld met woningen. In Pittelo wonen ongeveer 3900 mensen.

Geografische gegevens

Ongeveer zes procent van de bevolking van Assen woont in Pittelo. Van de inwoners van Pittelo is 37 procent tussen de 0 en 25 jaar. Dat is meer dan in Assen als geheel, waar dit percentage dertig procent bedraagt. Dertien procent van de bewoners van Pittelo is van niet-westerse afkomst. Dat is meer dan het dubbele van Assen als geheel (6%).²

Sociaal-economische situatie

Onderstaande tabel geeft een aantal kernwaarden van de sociaal-economische situatie in Pittelo weer.

Tabel B3.3 Sociaaleconomische situatie

	Pittelo	Assen
Eenouderhuishoudens, % van totaal (2009)	10%	7%
Werkloosheid, % van beroepsbevolking (2002)	15%	23%
Laag opleidingsniveau (t/m mbo) als % van totaal (2002)	63%	57%
Inkomen per inwoner (2006)	€ 10.000	€ 12.000
Voelt zich wel eens onveilig in eigen wijk (2007)	41%	28%

² <http://assen.buurtmonitor.nl/>.

Sociaal-maatschappelijke problematiek

Pittelo-Midden is een aandachtsgebied in het kader van het buurtgericht werken. De werkloosheid is daar relatief hoog en het opleidingsniveau relatief laag.

Instellingen in de wijk

Pittelo heeft twee basisscholen (openbare basisschool De Driemaster en christelijke basisschool De Lichtbaak) en drie kinderdagverblijven. De wijk beschikt over twee peuterspeelzalen: het Piratenschip en de Boerderij.

Signaleringsstructuur in de wijk

Pittelo heeft een signaleringsstructuur die overeen komt met die in andere wijken van Assen:

- Een Kernteam
- Een buurtnetwerk

Daarnaast zijn de volgende stedelijke netwerken actief:

- Het OGGZ-netwerk
- Het Jongeren Opvang Team (JOT)

Beschrijving Buurtnetwerk De Lariks-Pittelo

Doel netwerk

Het doel van het Buurtnetwerk De Lariks-Pittelo is het vroegtijdig signaleren van problemen bij kinderen (in de leeftijd van 0 tot 13,5 jaar) en hun ouders, een integrale aanpak opzetten gericht op deze problemen, en/of doorverwijzen.

De buurtnetwerken voor de Lariks en Pittelo zijn samengevoegd omdat kinderen die naar school gaan in Pittelo, soms in de Lariks wonen en de voorzieningen in de Lariks vrij beperkt zijn. Ook werken veel van de deelnemers aan de netwerken in beide wijken.

Deelnemers netwerk

- Twee basisscholen:
 - Openbare basisschool De Driemaster
 - Christelijke basisschool De Lichtbaak
- Peuterspeelzaal het Piratenschip en een medewerker van het project Opstap(je)
- Kinderdagverblijf Pinokkio (op afroep)
- Politie: wijkagenten van de Lariks en Pittelo
- Maatschappelijk werk Noordermaat (schoolmaatschappelijk werk)
- Icare: JGZ-verpleegkundige
- GGD: JGZ-verpleegkundige
- Bureau Jeugdzorg
- Gemeente Assen: Opbouwwerk (voorzitter netwerk)

De basisschool en het kinderdagverblijf in de Lariks nemen niet deel aan het

buurtnetwerk. De Daltonschool in de Lariks nam aanvankelijk wel deel, maar doet dat niet meer omdat de school een regionale functie heeft met een eigen zorgstructuur. Het kinderdagverblijf in de Lariks is door het buurtnetwerk nog niet benaderd voor deelname.

Frequente bijeenkomsten

In 2006 en 2007 is het netwerk elk jaar zeven keer bij elkaar gekomen, in 2008 en 2009 elk jaar negen keer. De vergaderingen duren anderhalf uur.

Taakinfilling

Het buurtnetwerk De Lariks-Pittelo heeft als taken:

- signaleren van individuele en collectieve problemen;
- signaleren van knelpunten in het voorzieningenpakket;
- verlenen van kortdurende lichte hulp (door schoolmaatschappelijk werk, algemeen maatschappelijk werk en jeugdgezondheidszorg);
- doorverwijzen naar specialistische hulp;
- ontwikkelen van preventieactiviteiten (onder andere in het kader van de plannen voor een brede school, maar ook in samenwerking met het JOT);
- evalueren van getroffen maatregelen;
- coördinatie;
- informatie.

De meeste signalen komen van de scholen, het Kernteam en Icare (jeugdgezondheidszorg). Ook de politie brengt regelmatig signalen in.

Werkproces

Bespreking van signalen kan tot verschillende soorten vervolgacties leiden:

- Doorverwijzing (naar OGGZ, Kernteam, kerk, AMK).
- Overdracht aan een van de partijen in het netwerk, bijvoorbeeld schoolmaatschappelijk werk, algemeen maatschappelijk werk en Icare voor verlening van kortdurende lichte hulp.
- Inschakeling van Jeugdzorg (en vervolgens mogelijk ondertoezichtstelling).
- Het organiseren van een zorgconferentie over het hele gezin.

De opbouwwerker coördineert de vergaderingen. Tijdens de vergadering wordt bepaald wie een signaal oppakt; veelal is dat de inbrenger. Na overdracht aan specialistische zorg sluit het netwerk een casus af.

Zowel bij het signaleren als het oppakken van signalen werkt het netwerk samen met het Kernteam. Hierboven staat al dat het Kernteam signalen aandraagt bij het netwerk. Bij overlast voor de buurt draagt het netwerk een casus over aan het Kernteam voor bijvoorbeeld de 'Asser aanpak'. Die houdt in dat het Kernteam onderzoek naar de casus doet. Dat maakt een dossier voor de gemeente (afdeling Openbare Orde en Veiligheid). De gemeente overlegt vervolgens met politie en woningbouw. Samen bedenken ze een aanpak. De aanpak is met name bedacht vanuit een veiligheidsperspectief. Hulpverlening komt veel minder aan bod.

Het netwerk werkt tevens samen met de OGGZ, het JOT en de zorgadviesteams van de basisscholen.

Caseload

De caseload van het netwerk is gemiddeld tussen de zes en zestien signalen. In 2006 is begonnen met zestien signalen, op dit moment staan er zes signalen op de lijst. Naast 'gewone' signalen zijn er 'wijksignalen': die betreffen overlast door jeugd in de buurt en op pleinen. Dat heeft gespeeld rond één bepaald gezin en in totaal tot een viertal wijksignalen geleid. Sinds 2006 is een casus slechts in één geval anoniem besproken.

Het soort signalen betreft onder andere:

- bedreiging/agressief gedrag/gedragsproblemen;
- problematiek rondom inburgering;
- schoolverzuim;
- overlast voor de buurt;
- opvoedproblemen;
- psychische problematiek en/of middelengebruik ouders;
- huiselijk geweld;
- echtscheiding

Het zijn vaak dezelfde gezinnen en kinderen die meerdere malen in de signaalbesprekingen aan de orde komen.

Registratie

Het netwerk maakt geen gebruik meer van de kindkaarten. Die worden te bureaucratisch gevonden. Het netwerk maakt per casus een eigen vervolgsverslag. Daarnaast wordt een overzicht bijgehouden van de signaalbesprekingen met daarop onder andere degene die het signaal inbrengt, een beschrijving van de situatie en afgesproken vervolgsacties. Deze overzichten vormen ook de verslagen van de bijeenkomsten. Relevante activiteiten en mededelingen worden bij de cases geschreven en het verslag wordt aangevuld met mededelingen en andere zaken.

Succesfactoren en verbeterpunten

Sterke kanten aan het Buurtnetwerk De Lariks-Pittelo zijn de korte lijnen. Deelnemers zijn goed op de hoogte van elkaars mogelijkheden en er zijn duidelijke afspraken over de aanpak. Minder sterke kanten zijn de tijdsinvestering die betrokken partijen in het netwerk (kunnen) doen en de zorgcoördinatie. Dat laatste wordt nu in het kader van een pilot opgepakt.

Een mogelijkheid om iets te doen aan de tijdsinvestering is een convenant op stedelijk niveau, waarin partijen zich committeren aan de buurtnetwerken. Zorgcoördinatie kan een impuls krijgen door dit per signaal invulling te geven. Ook zijn nog meer vernieuwende aanpakken in de wijken nodig, zoals het mobiliseren van de sociale netwerken rond gezinnen, coaching, maatjesprojecten en dergelijke.

BUURTNETWERK ASSEN-OOST

Beschrijving wijk Assen-Oost

Geografische beschrijving

De wijk Assen-Oost ligt aan de oostkant van Assen. De spoorlijn Assen/Groningen scheidt Assen-Oost van het centrum van Assen. Veel woningen in Assen-Oost stammen uit de jaren twintig van de vorige eeuw. Ze zijn verrezen in de buurt van de oudste bebouwing die dateert van eind achttiende eeuw. Rondom deze woonconcentraties is vervolgens geleidelijk de wijk Assen-Oost ontstaan. De wijk is door zijn lange geschiedenis stedenbouwkundig gezien uiteraard divers van aard. De wijk is ingedeeld in 11 buurten, te weten Vredeveld, De Dorpen, Oosterpark, Schildersbuurt, Sluisdennen, Schieven, Lonerstraat, Stichtingsterrein, Ameltherhout, Vreebergen en Houtlaan.

De Dorpen bestaat uit de rode, blauwe en witte dorpjes, en is van oudsher sociale woningbouw. Het zijn de buurten die het dichtst langs het spoor liggen. De uitdrukking 'over het spoor' heeft lange tijd een negatieve bijklank gekend. De uitbereiding van de wijk richting de oostkant bracht een ander segment woningen in de wijk. Met de komst van (duurdere) koopwoningen is er een groot contrast ontstaan tussen de armere en de rijkere bewoners van de wijk. Gemiddelden doen over het algemeen geen recht aan de werkelijke verdeling van de sociaaleconomische situatie van de bewoners.

Op 1 januari 2009 heeft Assen-Oost 7883 inwoners. Uit de buurtmonitor van 2001 blijkt dat de bewoners van de wijk er over het algemeen lang wonen. Bijna zestig procent van de bewoners van Assen-Oost woont er langer dan 10 jaar.

Demografische gegevens

11,9 procent van de bevolking van Assen woont in Assen-Oost. Achttien procent van de inwoners zijn kinderen en jongeren tot en met 19 jaar. Dat is onder het gemiddelde van Assen. Van de huishoudens bestaat bijna de helft uit alleenstaanden, ruim meer dan het gemiddelde van Assen (29%). Bijna vijf procent van de bewoners van Assen-Oost is van niet-westerse afkomst. Dat is iets minder dan het gemiddelde in Assen (6%).¹

Sociaaleconomische situatie²

De onderstaande tabel geeft een aantal kernwaarden van de sociaaleconomische situatie in Assen-Oost weer. Het meest voorkomende opleidingsniveau in Assen-Oost is hbo/wo, terwijl er aan de andere kant een grote groep een opleidingsniveau heeft van mbo of lager. Deze cijfers geven

¹ <http://assen.buurtmonitor.nl/>.

² <http://assen.buurtmonitor.nl/>, Wijkanalyse Assen-Oost 2002.

de inkomensverschillen die bestaan in de wijk goed weer. De werkloosheid is, in vergelijking met de gemeente Assen, hoog, namelijk 37 procent.

Tabel B3.4 Sociaaleconomische situatie

	Assen-Oost	Assen
Eenouderhuishoudens, percentage van totaal (2008)	12%	7%
Werkloosheid, percentage van beroepsbevolking (2002)	37%	23%
Hoog opleidingsniveau (hbo/wo) als % van totaal (2002)	32%	30%
Laag opleidingsniveau (mbo en -) als % van totaal (2002)	54%	57%
Inkomen per inwoner (2009)	€ 12.000	€ 12.000
Voelt zich wel eens onveilig in eigen wijk (2007)	18%	28%

Sociaal-maatschappelijke problematiek

Als er sprake is van sociaal-maatschappelijke problematiek is deze vaak intergenerationeel en structureel.

Instellingen in de wijk

Assen-Oost kent de volgende voorzieningen voor kinderopvang en onderwijs:

- twee peuterspeelzalen;
- een buitenschoolse kinderopvang;
- vier basisscholen: openbare basisschool de Valkenhorst, De Regenboog (christelijke Jenaplanschool), Vredeveld Assen (katholieke basisschool) en De Es (Vrije school Assen).

Tevens is een aantal instellingen op het gebied van (medische) zorg en welzijn die zich (onder andere) bezighouden met kinderen tot 12 jaar:

- huisartsen;
- algemeen maatschappelijk werk;
- jeugdgezondheidszorg.

Signaleringsstructuur in de wijk

De signaleringsstructuur in Assen-Oost bestaat uit:

- het Kernteam: dit komt eens per twee weken bij elkaar. In het Kernteam zijn het opbouwwerk, maatschappelijk werk en de wijkagent vertegenwoordigd. Het Kernteam richt zich op alle bewoners van de wijk. Het kernteam is slagvaardig en uitvoeringsgericht, terwijl het Buurtnetwerk een meer signalerende en afstemmende rol heeft.
- OGGZ-netwerk: hierin participeren het algemeen maatschappelijk werk, de gemeentelijke sociale dienst, GGD, GGZ, de politie, RIBW, verslavingszorg en woningbouwverenigingen.
- Het Buurtnetwerk.
- Het Jongeren Opvang Team (JOT): een samenwerking van de gemeente, Stichting Noordermaat, de politie, Bureau Jeugdzorg, Halt en de Raad voor de Kinderbescherming.

Beschrijving Buurtnetwerk Assen-Oost

Doel netwerk

Het vroegtijdig signaleren van problemen met kinderen tot 12 jaar en vanuit deze signalering het opzetten van preventieactiviteiten.

Deelnemers netwerk

- Van vier basisscholen in de wijk een intern begeleider:
 - Openbare basisschool de Valkenhorst
 - De Regenboog (christelijke Jenaplanschool)
 - Vredeveld Assen (katholieke basisschool)
 - De Es (Vrije school Assen)
- Een peuterspeelzaal:
 - Peuterica
- Kinderdagverblijven:
 - Kindercentrum de Roos (ASKA)
- Politie: de wijkagent
- Schoolmaatschappelijk werk Noordermaat
- Icare: JGZ-verpleegkundige
- GGD: Sociaal verpleegkundige
- Gemeente Assen: opbouwwerk (voorzitter netwerk)

De meeste deelnemers zijn altijd wel aanwezig.

Frequentie bijeenkomsten

Het Buurtnetwerk Assen-Oost komt 7 keer per jaar bij elkaar, gedurende anderhalf uur. Het netwerk bestaat al 20 jaar.

Taakinvulling

Het Buurtnetwerk Assen-Oost heeft als taken:

- signaleren van individuele problemen;
- verlenen van kortdurende lichte hulp;
- doorverwijzen naar specialistische hulp;
- evalueren van getroffen maatregelen;
- coördinatie;
- informeren.

De scholen zijn de belangrijkste signalerende partij.

Privacy

De afspraak is dat de inbreng niet anoniem is, mits ouders op de hoogte zijn van de bespreking. Voor de deelnemers van het buurtnetwerk hebben zorgen om kinderen een hogere prioriteit van privacy. Het netwerk streeft ernaar dat zorgmijding geen kans krijgt. De procedure is dat een kind waarover zorgen bestaan, besproken worden, zowel met als zonder toestemming van de ouders. Als het blijft bij een eenmalige bespreking wordt er geen kindkaart aangemaakt ter registratie. Bij meerdere besprekingen in geval van structurele

problematiek wordt wel een kindkaart aangemaakt. Dan gaat het meestal over zaken waar ernstige zorgen over zijn. Van de 20 besproken kinderen in 2008 zijn er 5 kindkaarten aangemaakt en 15 keer betrof het een eenmalige bespreking.

Werkproces

Uit de cijfers over de cases die in Buurtnetwerk Assen-Oost besproken zijn, blijkt dat het vaker voldoende is om een case eenmalig in het netwerk te bespreken dan om een case een tijdje vanuit het netwerk te blijven volgen. Vervolgacties die op de signalen ondernomen worden, zijn:

- Melding doen bij het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling.
- Het inschakelen van de schoolarts-GGD.
- Aanmelden bij Tien voor Toekomst.
- Doorverwijzen naar het algemeen maatschappelijk werk.
- Doorverwijzen naar Bureau Jeugdzorg.
- Vervolgonderzoek wijkagent.

Caseload

De actuele caseload van het Buurtnetwerk Assen-Oost is 12 kinderen. In totaal zijn tussen 2006 en oktober 2009, 18 kinderen gevolgd. De gemiddelde doorlooptijd van een casus is niet bekend. Van de 3 verstrekte kindkaarten ten behoeve van het onderzoek was de doorlooptijd niet terug te vinden.

De signalen betreffen: zorgen over leerachterstand van een kind, relatieproblemen in het gezin, kindermishandeling, verwaarlozing, verslaving van ouders/verzorgers en schoolverzuim.

Registratie

Het Buurtnetwerk Assen-Oost werkt met kindkaarten. Van elke vergadering worden notulen gemaakt door de wijkagent.

Succesfactoren en verbeterpunten

Een succesfactor van het Buurtnetwerk Assen-Oost zijn de korte lijnen tussen de verschillende professionals. De deelnemers kennen elkaar al erg lang, mede omdat het netwerk al 20 jaar bestaat. De netwerkdeelnemers hebben dus een sterke binding en een grote wens te blijven bestaan als netwerk.

BUURTNETWERK ASSEN-WEST

Beschrijving wijk Assen-West

Geografische beschrijving

Assen-West ligt in het zuidwesten van de gemeente Assen en is gebouwd in het begin van de jaren zeventig van de vorige eeuw. De wijk bestaat uit drie buurten: Baggelhuizen, Westerpark en Kortbossen.

Het grootste deel van de wijk bestaat uit koopwoningen en de inkomens zijn overwegend gemiddeld en boven modaal. Uitzondering is Baggelhuizen-Noord, waar 286 huurwoningen staan van woningcorporatie Actium (sociale woningbouw) en de inkomens lager zijn.

Demografische gegevens

Zes procent van de bevolking van Assen woont in Assen-West. Van de inwoners van deze wijk is bijna dertig procent tussen 0 en 25 jaar. Dat is gelijk aan het percentage jongeren in Assen als geheel. Vijf procent van de bewoners van Assen-West is van niet-westerse afkomst. Dat is iets minder dan het gemiddelde in Assen (6%).¹

Sociaal-economische situatie²

Onderstaande tabel geeft een aantal kernwaarden van de sociaaleconomische situatie in Assen-West weer.

Tabel B3.5 Sociaaleconomische situatie

	Assen-West	Assen
Eenouderhuishoudens, % van totaal (2009)	11%	7%
Werkloosheid, % van beroepsbevolking (2001)	16%	23%
Laag opleidingsniveau (t/m mbo) als % van totaal (2001)	46%	57%
Inkomen per inwoner (2006)	€ 13.000	€ 12.000
Voelt zich wel eens onveilig in eigen wijk (2007)	28%	28%

Uit bovenstaande tabel blijkt dat inwoners van Assen-West iets meer verdienen dan inwoners van Assen als geheel, een hoger opleidingsniveau hebben en minder vaak werkloos zijn. Het aantal eenouderhuishoudens ligt in Assen-West aanzienlijk hoger dan in de stad als geheel. Onveiligheidsgevoelens verschillen in Assen-West niet.

Sociaal-maatschappelijke problematiek

De sociaal-maatschappelijke problematiek in deze wijk concentreert zich in Baggelhuizen-Noord. Deze buurt is ook onderdeel van het gebiedsgericht

¹ <http://assen.buurtmonitor.nl/>.

² <http://assen.buurtmonitor.nl/>, Wijkanalyse Assen-West 2001, KWIZ, *Onderzoek naar leefbaarheid en veiligheid in de gemeente Assen*, 2008.

werken. In deze buurt wonen veel eenoudergezinnen en allochtone gezinnen. De autochtone en allochtone bewoners hebben onderling weinig tot geen contact (onbekend maakt onbemind). Veel 'oudere bewoners' zijn verhuisd. De sociale samenhang is niet erg groot. Er zijn nogal wat multiproblemegezinnen in deze buurt, bijvoorbeeld psychische problematiek, verslavingsproblematiek, huiselijk geweld, verwaarlozing et cetera.

Instellingen in de wijk

In 2010 krijgt Assen-West een nieuwe Multifunctionele Accommodatie in Baggelhuizen, achter het nu nog bestaande Dorpshuis De Schakel. Daarin krijgen de volgende instellingen, die zich grotendeels nu al in de wijk bevinden, een plaats:

- Openbare basisschool Baggelhuizen
- Christelijke basisschool Het Octaaf
- De Van Lieflandschool, school voor zeer moeilijk lerende kinderen tussen de vier en twintig jaar
- Peuterspeelzaal Het Onderdeurtje
- Kinderdagverblijf en buitenschoolse opvang
- Kinderdagcentrum De Arkel, voor kinderen met een verstandelijke beperking en/of ontwikkelachterstand tussen de anderhalf en achttien jaar
- Wijkcentrum De Schakel: sociaal, cultureel en agogisch werk
- Jongerensoos (hoort bij Schakel)
- Sportzaal

Signaleringsstructuur in de wijk

De signaleringsstructuur in Assen-West bestaat uit:

- Het Kernteam: dit komt eens per twee weken bij elkaar. In het Kernteam zijn het opbouwwerk, maatschappelijk werk, en de wijkagent vertegenwoordigd. Soms schuiven bijvoorbeeld jongerenwerk, sportbuurtwerk of een vertegenwoordiger van de woningcorporatie aan. Het Kernteam richt zich op de hele wijk. Signaleert: oog en oor in de wijk, gaat waar nodig bij bewoners langs.
- Het Bewonersoverleg is betrokken bij de leefbaarheid in de wijk, zet zich in deze leefbaarheid te vergroten, te verbeteren en heeft onder andere aandacht voor het welzijn van de jongeren in de wijk.
- Het Buurtnetwerk.

Stedelijk:

- OGGZ-netwerk: hierin participeren over het algemeen het algemeen maatschappelijk werk, de sociale dienst, GGD, GGZ, de politie, Promenscare, de verslavingszorg, de GKB, woningbouwverenigingen, de nazorg aan ex-gedetineerden en het opbouwwerk.
- Het Jongeren Opvang Team (JOT): een samenwerking van de gemeente, Stichting Noordermaat, de politie, Bureau Jeugdzorg, Halt en de Raad voor de Kinderbescherming.

Beschrijving Buurtnetwerk Assen-West

Doel netwerk

Door een gezamenlijke inspanning van verschillende instellingen, een adequaat antwoord te geven op sociale problematiek en opvoedingsproblematiek van kinderen en hun ouders/verzorgers. Het betreft hier kinderen van 0 tot 12 of totdat zij de basisschool hebben verlaten.

Deelnemers

- Van een basisschool in de wijk de directeur:
 - Openbare basisschool Baggelhuizen
- Een peuterspeelzaal van Stichting Peuterspeelzalen Assen:
 - Het Onderdeurtje
- Politie: de wijkagent
- Schoolmaatschappelijk werk Noordermaat
- Icare: JGZ-verpleegkundige
- GGD: Jeugdverpleegkundige
- Gemeente Assen: opbouwwerk (voorzitter netwerk)

De meeste deelnemers zijn altijd wel aanwezig.

Frequentie bijeenkomsten

Het Buurtnetwerk Assen-West komt 6 à 7 keer per jaar bij elkaar, gedurende anderhalf uur. De frequentie is ongeveer eens per zes weken.

Taakinfilling

Het Buurtnetwerk Assen-West heeft als taken:

- signaleren van individuele problemen;
- signaleren van collectieve problemen;
- verlenen van kortdurende licht hulp;
- doorverwijzen naar specialistische hulp;
- coördinatie;
- informeren.

De school is de belangrijkste signalerende partij.

Privacy

De afspraak is dat de inbreng anoniem is, mits ouders op de hoogte zijn van de bespreking. Bij een eerste bespreking wordt een kindkaart aangemaakt door de inbrengende instantie. Deze kaart komt in het bezit van de voorzitter in verband met registratie en gaat niet naar andere deelnemers van het netwerk. Van elke vervolgbespreking worden aantekeningen bijgehouden op de kindkaart door de voorzitter. Ook deze aantekeningen ten behoeve van de casuïstiek worden niet rondgestuurd naar de andere deelnemers. De notulen van het Buurtnetwerk gaan over algemene zaken. Van de besproken casuïstiek wordt tachtig procent besproken op naam maar zonder (gevraagde) toestemming van de ouders.

Tabel B3.6 Cases naar signalen

Inbreng door:	2006	2007	2008	2009 tot oktober
School	3	3	0	1
Icare	1	0	1	2
Peuterspeelzaal	0	0	0	1
Politie	0	0	0	2
AMW	0	0	0	0
Onbekend	*	*	*	0
Totaal	4	3	1	6

In 2006, 2007 en 2008 zijn in totaal 18 cases besproken waarvan in 10 gevallen het niet te achterhalen is wie de inbrenger was.

Werkproces

Ingebrachte gezinnen kunnen lang op de bespreeklijst staan. Dit kan uitlopen tot langer dan een jaar. Vaak betreft dit zaken waar deelnemers van het Buurtnetwerk zelf mee aan de slag zijn.

Andere acties die op de signalen worden ondernomen, zijn verwijzingen naar onder andere:

- andere ketenpartners: AMW, OGGZ, AMK, Jeugdzorg, et cetera.

Caseload

De actuele caseload is 6. Elk jaar worden gemiddeld 6 kinderen besproken. De doorlooptijd kan lang zijn (soms langer dan een jaar), maar ook kort als er wordt doorverwezen. De gemiddelde doorlooptijd wordt niet bijgehouden, maar is waarschijnlijk ongeveer 8 maanden.

De signalen zijn divers en betreffen onder andere: verslaving van ouders, problemen binnen eenoudergezinnen, echtscheiding van ouders, emotionele problemen bij ouders, opvoedingsproblemen, kindermishandeling, psychische problemen bij de ouders, samengestelde gezinsproblematiek, gedragsproblemen bij kinderen.

Registratie

Het Buurtnetwerk Assen-West werkt met kindkaarten. Van elke vergadering worden algemene notulen gemaakt.

Samenwerking met andere zorgstructuren

Het buurtnetwerk werkt samen met het Kernteam. In het Kernteam zitten de wijkagent, een algemeen maatschappelijk werker en de opbouwwerker. De contacten tussen het JOT (Jongeren Opvang Team) worden vooral door de politie onderhouden.

Succesfactoren en verbeterpunten

Een succesfactor van het Buurtnetwerk Assen-West is de snelheid van handelen op signalen. Omdat meteen kan worden vastgesteld wie het gezin kent, kunnen ter plekke vervolgstappen worden afgesproken.

Minder sterk vindt de huidige voorzitter de schaalgrootte van de wijk en daarmee van het aantal deelnemers. Omdat het een relatief kleine wijk betreft met dus relatief weinig voorzieningen heeft het Buurtnetwerk een beperkt aantal deelnemers. In geval van afmelding voor de vergadering door deelnemers is er al snel onvoldoende overlegcapaciteit over. Het functioneren en de effectiviteit van het netwerk is daarom al verbeterd zodra er structurele aanwezigheid van de deelnemers is. Als er tussen de vergaderingen door contact zou zijn tussen de voorzitter van het netwerk en de deelnemers, zou de betrokkenheid op het Buurtnetwerk en daarmee ook het functioneren kunnen verbeteren.

BUURTNETWERK PEELO

Beschrijving wijk Peelo

Geografische beschrijving

De wijk Peelo ligt aan de noordkant van Assen en is gebouwd tussen 1970 en 1985. Peelo is een zogenaamde groene bloemkoolwijk; kronkelende straten die eindigen in woonerven. De wijk is verdeeld over acht deelbuurten. Er zijn geen grote problemen in de wijk. Wel is er zorg over een aantal buurten met relatief meer (sociale) huurwoningen: De Kampen, De Es en De Landen. In deze deelbuurten zijn meer zorgvragen en problemen dan elders in de wijk. Het winkelcentrum is verouderd en er is sprake van leegstand.

Op 1 januari 2009 heeft Peelo 6991 inwoners. Het is een gemêleerde wijk met enerzijds de bewoners die er vanaf het ontstaan van de wijk wonen en anderzijds jonge gezinnen die er in de loop der jaren zijn komen wonen. Uit het concept wijkvisie 2010-2020 blijkt 38 procent van de bewoners van Peelo er langer dan tien jaar te wonen. De wijk bestaat uit overwegend eengezinswoningen in rijtjes (70% van de woningen, ten opzichte van 42% in de rest van Assen). De gemiddelde verhouding huur-koopsector is dezelfde als gemiddeld in Assen.

Demografische gegevens

10,5 procent van de bevolking van Assen woont in Peelo. Van de inwoners van Peelo is 34,1 procent tussen de 0 en 25 jaar. Dat is meer dan in Assen als geheel, waar dit percentage dertig procent bedraagt. Ruim vijf procent van de bewoners van Peelo is van niet-westerse afkomst. Dat is iets minder dan het gemiddelde in Assen (6%).¹

Sociaaleconomische situatie²

Onderstaande tabel geeft een aantal kernwaarden van de sociaaleconomische situatie in Peelo weer.

Het meest voorkomende opleidingsniveau in Peelo is mbo en de werkloosheid is laag in vergelijking met de gemeente Assen, namelijk dertien procent.

Tabel B3.7 Sociaaleconomische situatie

	Peelo	Assen
Eenouderhuishoudens, % van totaal (2008)	9%	7%
Werkloosheid, % van beroepsbevolking (2002)	13%	23%
Hoog opleidingsniveau (mbo+) als % van totaal (2002)	78%	72%
Inkomen per inwoner (2009)	€ 11.000	€ 12.000
Voelt zich wel eens onveilig in eigen wijk (2007)	51%	28%

¹ <http://assen.buurtmonitor.nl/>.

² <http://assen.buurtmonitor.nl/>, Wijkanalyse Peelo 2002.

Sociaal-maatschappelijke problematiek

De bewoners van Peelo hebben het gevoel dat er nog onvoldoende betrokken bewoners zijn. Er heerst in een aantal buurten sociale problematiek als huiselijk geweld, psychiatrische problematiek en problematiek rond licht verstandelijk gehandicapten. Op de scholen is veel zorg voor de zwakkere gezinnen.³

Instellingen in de wijk

Peelo kent de volgende voorzieningen voor kinderopvang en onderwijs:

- een peuterspeelzaal;
- diverse kinderdagverblijven;
- twee basisscholen: christelijke basisschool De Scharmhof en openbare basisschool De Veldkei.

Tevens is een aantal instellingen op het gebied van (medische) zorg en welzijn die zich (onder andere) bezig houden met kinderen tot twaalf jaar:

- huisartsen;
- algemeen maatschappelijk werk;
- jeugdgezondheidszorg.

Voor sociaal culturele activiteiten beschikt Peelo over een wijkcentrum, 't Markehuus.

Signaleringsstructuur in de wijk

De signaleringsstructuur in Peelo bestaat uit:

- Het Kernteam: dit komt eens per week bij elkaar. In het Kernteam zijn het opbouwwerk, maatschappelijk werk en de wijkagent vertegenwoordigd. Eens per maand schuiven het jongerenwerk en de woningbouwvereniging aan. Het Kernteam richt zich op alle bewoners van de wijk.
- OGGZ-netwerk: hierin participeren het algemeen maatschappelijk werk, de gemeentelijke sociale dienst, GGD, GGZ, de politie, RIBW, verslavingszorg en woningbouwverenigingen.
- Het Buurtnetwerk.
- Het Jongeren Opvang Team (JOT): een samenwerking van de gemeente, Stichting Noordermaat, de politie, Bureau Jeugdzorg, Halt, de Raad voor de Kinderbescherming en de reclassering.

³ Meedoen en meetellen, beleidsplan WMO 2008-2011, gemeente Assen.

Beschrijving Buurtnetwerk Peelo

Doel netwerk

Het vroegtijdig signaleren en doorverwijzen (= oppakken) van problemen met kinderen tot twaalf jaar.

Deelnemers netwerk

- Van beide basisscholen in de wijk het schoolmaatschappelijk werk en een intern begeleider:
 - Openbare basisschool De Veldkei
 - Christelijke basisschool De Scharmhof
- Peuterspeelzaal:
 - 't Peeler Prutteltje
- Kinderdagverblijven:
 - Buitenschoolse opvang Speelo (Aska)
- Politie: de wijkagent
- Algemeen maatschappelijk werk Noordermaat (vaak vertegenwoordigd door het schoolmaatschappelijk werk)
- Icare: JGZ-verpleegkundige
- GGD: Sociaal verpleegkundige
- Gemeente Assen: opbouwwerk (voorzitter netwerk)

De meeste deelnemers zijn altijd aanwezig. Schoolmaatschappelijk werk, Algemeen maatschappelijk werk, kinderopvang en de wijkagent zijn wisselend aanwezig.

Frequentie bijeenkomsten

Het Buurtnetwerk Peelo komt momenteel elke twee maanden bij elkaar, gedurende anderhalf uur, ongeveer vijf á zes keer per jaar. Een keer is in 2009 de vergadering afgeblazen omdat er een te geringe opkomst was.

Taakinvulling

Het Buurtnetwerk Peelo heeft als taken:

- signaleren van individuele problemen;
- samenbrengen van bestaande kennis over een casus bij de deelnemende partijen;
- doorverwijzen naar specialistische hulp;
- evalueren van getroffen maatregelen.

De scholen zijn in 2008 de belangrijkste signalerende partij. Uit een eigen evaluatie van het buurtnetwerk (2008) blijkt dat het wel lastig is te komen tot een goede taakafbakening voor de interne begeleiders van de scholen nu er ook schoolmaatschappelijk werk is. Als er voldoende communicatie is tussen de intern begeleiders, de ouders en het SMW, rijst de vraag of het buurtnetwerk nog wel zinvol is, aldus een van de intern begeleiders in de evaluatie.

Privacy

De afspraak is dat de inbreng niet anoniem is, mits ouders op de hoogte zijn van de bespreking. Bij bespreking wordt een kindkaart aangemaakt door de inbrengende instantie. Deze kaart komt ook in het bezit van de voorzitter in verband met registratie, maar gaat niet naar andere deelnemers van het netwerk. Het aanmaken van kindkaarten gebeurt niet consequent. Van een anonieme bespreking, indien er zorgen zijn rond een kind en bespreking van de zorgen met de ouders niet mogelijk/wenselijk, wordt geen kindkaart aangemaakt.

De meeste besprekingen vinden plaats zonder dat de ouders vooraf toestemming hebben gegeven voor een bespreking. Dit brengt met zich mee dat de uitkomsten ook niet met de ouders worden gedeeld. Vaak is het leggen van contact met ouders wel onderwerp van gesprek binnen de besprekingen. De voorzitter van het Buurtnetwerk houdt een verzamellijst bij ter bespreking op de vergaderingen.

Tabel B3.8 Cases naar signalen

Inbreng door:	2005	2006	2007	2008	2009 tot oktober
School	1	2	2	13	1
Icare	1	4	2		
Peuterspeelzaal	1			1	
BSO ASKA			1		
Politie		1			
AMW		2		2	
Totaal	3	9	5	16	1

Werkproces

Uit de verzamellijst van de cases die in Buurtnetwerk Peelo zijn besproken, blijkt dat het soms voldoende is om een casus in het netwerk te bespreken of een tijdje vanuit het netwerk te blijven volgen. Andere acties die op de signalen ondernomen worden, zijn:

- andere ketenpartners (zoals het JOT) op de hoogte brengen van de zorgen;
- huiselijk geweld melden of laten melden bij het AMK;
- casus/informatie overdragen aan Bureau Jeugdzorg of Kernteam;
- doorverwijzen naar speciaal onderwijs;
- zorg inschakelen voor gezin;

Vaak worden signalen al opgepakt door het Kernteam.

Caseload

De actuele caseload van het Buurtnetwerk Peelo is zes kinderen. Dit waren er begin 2009 nog twaalf. In totaal zijn tussen december 2005 en oktober 2009, 36 kinderen besproken. De gemiddelde doorlooptijd van een casus is niet bijgehouden. Van de vier verstrekte kindkaarten ten behoeve van het onderzoek was de doorlooptijd gemiddeld ruim zeven maanden. De inhoud van cases valt grofweg te verdelen in enerzijds zorgen die voortvloeien uit het gedrag van een kind (30%), anderzijds zorgen die voortvloeien uit zorgen

omtrent de gezinssituatie door de situatie van de ouders (33%). Bij twee kaarten betreft het verwaarlozing van een kind (6%) en voor de overige zaken betreft het signalen van derden (31%). In deze laatste categorie heeft de inbreng van signalen vaak een informatief karakter.

Zorgen omtrent het gedrag van kinderen betreffen het laatste jaar vooral zorgen door pesterijen van een groep jongeren uit de wijk. Zorgen omtrent de gezinssituatie zijn divers: vermoedens van misbruik, zorgmijding, het voorkomen van huiselijk geweld en pedagogische onmacht.

Registratie

Het Buurtnetwerk Peelo werkt met kindkaarten en een actiematrix: overzicht van lopende en afgesloten cases. Van elke vergadering worden notulen gemaakt.

Succesfactoren en verbeterpunten

Een succesfactor van het Buurtnetwerk Peelo zijn de korte lijnen tussen de verschillende professionals. De vraag is echter wel of het nodig is daarvoor bij elkaar te komen. Vooral voor de kinderopvang, peuterspeelzaal en Icare heeft het Buurtnetwerk meerwaarde. Als snelheid geboden is, lijkt het buurtnetwerk niet te bieden wat nodig is door de vergaderfrequentie. Dan ligt actie door het Kernteam meer voor de hand.

Een verbeterpunt is de overlegtijd per casus. De voorzitter van het Buurtnetwerk ziet het netwerk vooral als een verzamelpunt van signalen; zodra de signalen zijn gekoppeld, kan een deelnemer met de situatie aan de slag en hoeven bij een volgende vergadering uitsluitend de afspraken te worden nagelopen en daarna kan de casus worden gesloten.

Een ander verbeterpunt is de deelname aan het netwerk. Dit is niet voor alle partners vanzelfsprekend. Actieve borging van de samenhang en continuïteit is nodig.

BUURTNETWERK KLOOSTERVEEN

Beschrijving wijk Kloosterveen

Geografische beschrijving¹

Kloosterveen is de nieuwste woonwijk van Assen en ligt aan de westkant van Assen. De bouw van de wijk startte in 1997 en er wordt nog steeds gebouwd. In de wijk komen ongeveer 5500 woningen te staan, waarvan er op 1 januari 2009, 3317 zijn voltooid. In het hart van de wijk wordt momenteel een voorzieningencentrum gerealiseerd: Kloosterveste.

De wijk is opgedeeld in verschillende 'woonbuurten', met elk een eigen karakter. Er zijn zestien subwijken: Planetenbuurt, Sterrenbeeldenbuurt, Kloosterhaven, Kloostertuinen, Kloosterhage, Kloosterlanen, Kloosterhoven, Kloosterveste, Kloosterhout I, II en III, Kloosterpark, Kloosterkade, Kloosterstate, Kloosterstede, Kloostergaarde en Kloosterbas. Alle woonstijlen van de 20^e eeuw komen terug in de wijk.

De wijk zal in de toekomst tussen de 15.000 en 18.000 mensen huisvesting bieden. Op 1 januari 2009 heeft Kloosterveen 9553 inwoners.

Demografische gegevens²

Ruim 14 procent van de bevolking van Assen woont in Kloosterveen. Van de inwoners van Kloosterveen is ruim 38 procent tussen de 0 en 25 jaar. Dat is meer dan in Assen als geheel, waar dit percentage dertig procent bedraagt. Ruim 3 procent van de bewoners van Peelo is van niet-westerse afkomst. Dat is de helft van het gemiddelde in Assen (6%). Van de huishoudens bestaat bijna 5 procent uit alleenstaanden, veel minder dan het gemiddelde van Assen (29%). Echter Kloosterveen heeft, op Marsdijk na, de meeste huishoudens met kinderen (19,5%) tegenover Assen in totaal ruim 15 procent. De gemiddelde leeftijd is in Kloosterveen 30 jaar, veel lager dan gemiddeld in Assen (39 jaar). Bijna 5 procent van de bewoners van Kloosterveen is van niet-westerse afkomst. Dat is iets minder dan het gemiddelde in Assen (6%).

Sociaaleconomische situatie³

Onderstaande tabel geeft een aantal kernwaarden van de sociaaleconomische situatie in Kloosterveen weer. De wijk Kloosterveen is niet meegenomen in de buurtmonitor van 2002 omdat de wijk toen nog in opbouw was en het inwoneraantal te laag om zinvolle uitspraken te kunnen doen aan de hand van een steekproef. Hierdoor zijn geen gegevens voorhanden over het opleidingsniveau van de inwoners of over werkloosheidscijfers.

¹ <http://nl.wikipedia.org/wiki/Kloosterveen>.

² <http://assen.buurtmonitor.nl/>.

³ <http://assen.buurtmonitor.nl/>.

Tabel B3.9 Sociaaleconomische situatie

	Kloosterveen	Assen
Eenouderhuishoudens, % van totaal (2008)	5,8%	7%
Paren met kinderen (2008)	51,4%	28,3%
Inkomen per inwoner (2009)	€ 12.000	€ 12.000
Voelt zich wel eens onveilig (2007)	18%	28%

Sociaal-maatschappelijke problematiek

Er is weinig bekend over de sociaal-maatschappelijke problematiek achter de voordeuren in Kloosterveen. Professionals uit de wijk signaleren wel een verschuiving van hulpvragen in de loop van de jaren, sinds de wijk gebouwd wordt. Waren budgetteringsproblemen eerst de meest genoemde hulpvraag van bewoners van de wijk, tegenwoordig wordt veelal hulp bij echtscheiding gevraagd.

Instellingen in de wijk

Kloosterveen kent de volgende voorzieningen voor kinderopvang en onderwijs:

- een peuterspeelzaal;
- een kinderdagverblijf;
- vier basisscholen:
 - Openbare basisschool het Sterrenschip;
 - Openbare basisschool de Kloostertuin;
 - Christelijke basisschool het Krijt;
 - Openbare basisschool Kloosterveen.

Tevens is een aantal instellingen op het gebied van (medische) zorg en welzijn die zich (onder andere) bezig houden met kinderen tot 12 jaar:

- Huisartsen;
- algemeen maatschappelijk werk;
- jeugdgezondheidszorg.

Signaleringsstructuur in de wijk

De signaleringsstructuur in Kloosterveen bestaat uit:

- het Kernteam: dit komt eens per twee weken bij elkaar. In het Kernteam zijn het opbouwwerk, maatschappelijk werk en de wijkagent vertegenwoordigt. Het Kernteam richt zich op alle bewoners van de wijk. Het kernteam is slagvaardig en uitvoeringsgericht terwijl het Buurtnetwerk een meer signalerende en afstemmende rol heeft.
- OGGZ-netwerk: hierin participeren het algemeen maatschappelijk werk, de gemeentelijke sociale dienst, GGD, GGZ, de politie, RIBW, verslavingszorg en woningbouwverenigingen.
- Het Buurtnetwerk; het Jongeren Opvang Team (JOT): een samenwerking van de gemeente, Stichting Noordermaat, de politie, Bureau Jeugdzorg, Halt en de Raad voor de Kinderbescherming.

Beschrijving Buurtnetwerk Kloosterveen

Doel netwerk

Het vroegtijdig signaleren van achterstanden en problemen van kinderen tot dertien jaar en vanuit deze signalering de problemen zelf oppakken of zo goed mogelijk doorverwijzen.

Deelnemers

- Van elke van de vier basisscholen in de wijk een intern begeleider:
 - Openbare basisschool het Sterrenschip
 - Openbare basisschool de Kloostertuin
 - Christelijke basisschool het Krijt
 - Openbare basisschool Kloosterveen
- Een peuterspeelzaal van Stichting Peuterspeelzalen Assen:
 - Pluto
- Kinderdagverblijf van de ASKA:
 - Kindercentrum Kloosterveen
- Politie: de wijkagent
- Schoolmaatschappelijk werk Noordermaat
- Icare: JGZ-verpleegkundige
- GGD: Jeugdverpleegkundige en jeugdarts
- Gemeente Assen: locatiemanager Brede school Kloosterveen
- Protestantse Kerk Kloosterveen
- Gemeente Assen: opbouwwerk (voorzitter netwerk)

De meeste deelnemers zijn altijd wel aanwezig.

Frequentie bijeenkomsten

Het Buurtnetwerk Kloosterveen komt 8 keer per jaar bij elkaar, gedurende anderhalf uur. De frequentie is ongeveer eens per zes weken.

Taakinfilling

Het Buurtnetwerk Kloosterveen heeft als taken:

- signaleren van individuele problemen;
- signaleren van collectieve problemen;
- signaleren van knelpunten in voorzieningenpakket;
- verlenen van kortdurende lichte hulp;
- doorverwijzen naar specialistische hulp;
- ontwikkelen van preventieactiviteiten;
- evalueren van getroffen maatregelen;
- coördinatie;
- informeren.

Het buurtnetwerk Kloosterveen is opgestart als een zorgnetwerk. Daarbij is enige jaren geleden besloten, op initiatief van de Brede School Kloosterveen, ook trends in de wijk te volgen op het niveau van sociaal-maatschappelijke problematieken. Dit heeft tot gevolg dat het netwerk een brede taakopvatting

heeft. Waar andere netwerken zich beperken tot het samenbrengen van signalen, heeft het Buurt netwerk Kloosterveen ook een expliciet (collectieve) preventieve taakstelling. Zo heeft het netwerk samen met de basisscholen het KIES-project opgezet. KIES (kinderen in echtscheidingsituaties) biedt kortdurende lichte hulp op school aan kinderen in echtscheidingsituaties. Ook heeft het netwerk preventieve activiteiten ontwikkeld op het moment dat er sprake was van een pedofiel in de wijk.

De scholen zijn de belangrijkste signalerende partij.

Privacy

De afspraak is dat de inbreng niet anoniem is, mits ouders op de hoogte zijn van de bespreking. In praktijk worden kinderen alleen bij consultatieve vragen anoniem besproken. Als er sprake is van zorgen rond een kind wordt het gezin op naam besproken met én zonder toestemming van de ouders.

Het Buurt netwerk werkt niet met kindkaarten. De signalen die worden besproken, staan in de notulen waarbij alleen de initialen van de kinderen genoteerd staan.

De inbrenger is degene die bepaalt hoe het vervolg eruit ziet.

Er zijn in schooljaar 2007/2008, twee consultatieve vragen geweest en in schooljaar 2008/2009 waren dat er vier.

Tabel B3.10 Cases naar signalen

Inbreng door:	2007/2008	2008/2009	2009/2010 tot oktober 2009
School	3	7	2
Icare	0	1	0
Peuterspeelzaal	0	2	3
BSO ASKA	0	0	0
Politie	1	2	0
AMW	1	0	0
Onbekend	7	3	0
Totaal	12	15	5

Werkproces

Het is lastig inhoudelijke informatie te halen uit de notulen van het buurt netwerk. Er is onlangs een wisseling geweest van voorzitter en de initialen uit de notulen zijn niet te herleiden naar een verzamellijst waarop de kinderen volledig op naam staan. Er is wel een evaluatie beschikbaar over de jaren 2007 tot heden. Daaruit blijkt dat vervolgacties kunnen bestaan uit:

- melding bij Bureau Jeugdzorg (waaronder AMK);
- overname van de casus door het Kernteam;
- doorverwijzing naar gespecialiseerde hulp (GGZ, Accare, Renn4);
- een van de deelnemers gaat er zelf mee aan de slag.

Caseload

De actuele caseload van het Buurtnetwerk Kloosterveen is drie kinderen. In totaal zijn in het schooljaar 2007/2008, twaalf kinderen gevolgd en in 2008-2009, vijftien kinderen. De gemiddelde doorlooptijd van de laatste vijf cases was zes tot twaalf weken.

De signalen zijn divers en betreffen onder andere: kinderen met problemen rond echtscheiding, pesten en agressie, weglopers, ruzies van kinderen in de buurt, verwaarlozing, huiselijk geweld van ouders, verslaving van ouders, detentie van ouders, psychiatrische stoornissen van ouders, zedendelinquenten in de buurt.

Registratie

Het Buurtnetwerk Kloosterveen werkt niet met kindkaarten. Van elke vergadering worden notulen gemaakt, waarin de signalen worden opgenomen op de initialen van het kind. De verzamellijst waarop alle kinderen op naam staan ontbreekt en wordt momenteel voor de lopende zaken weer opgebouwd.

Succesfactoren en verbeterpunten

Een succesfactor van het Buurtnetwerk Kloosterveen is de snelheid van handelen op signalen. Omdat de deelnemers van het netwerk breed georiënteerd zijn in de wijk is men goed geïnformeerd over belangrijke ontwikkelingen in de wijk. Deelnemers weten elkaar goed te vinden en het netwerk opereert naar buiten met één gezicht.

Minder sterk vindt de huidige voorzitter de registratie op initialen. Hierdoor gaat veel kennis over kinderen en hun gezinnen verloren. Daarnaast wordt gesignaleerd dat niet alle deelnemers voldoende worden gefaciliteerd door hun organisatie om deel te nemen aan het netwerk. Soms praat men langer dan noodzakelijk over een gezin. Ten slotte vraagt men zich af hoe bindend de afspraken, gemaakt binnen het netwerk, zijn en welke rol de voorzitter hierin heeft. Een duidelijker positie van de voorzitter zou aan te raden zijn.

BUURTNETWERK MARSDIJK

Beschrijving wijk Marsdijk

Geografische beschrijving

Marsdijk ligt in het noordoosten van Assen. Het is een van de nieuwere wijken van de gemeente Assen, gebouwd in de jaren tachtig en negentig van de vorige eeuw. Er staan ongeveer 4800 woningen, veelal rijtjeswoningen en twee-onder-een-kap. De wijk ligt ingebed tussen het Noord-Willemskanaal, het Havenkanaal, de Industrieweg en de straat Peelo. Het percentage huurwoningen is 23 procent.¹

Demografische gegevens

In Marsdijk wonen iets meer dan 13.000 inwoners, bijna twintig procent van de totale bevolking van Assen. 36 procent van de inwoners is jonger dan 25 jaar. In Assen als geheel is dat ongeveer dertig procent. De bevolking van Marsdijk is dus aanzienlijk jonger dan het gemiddelde in Assen. Ongeveer vijf procent van de bevolking is van niet-westerse afkomst. Dat is iets minder dan het gemiddelde in Assen (6%).²

Sociaaleconomische situatie³

Onderstaande tabel geeft een aantal kernwaarden van de sociaaleconomische situatie in Marsdijk weer.

Tabel B3.11 Sociaaleconomische situatie

	Marsdijk	Assen
Eenouderhuishoudens, % van totaal (2009)	8%	7%
Werkloosheid, % van beroepsbevolking (2002)	11%	23%
Laag opleidingsniveau (t/m mbo) als % van totaal (2002)	53%	57%
Inkomen per inwoner (2006)	€13.000	€12.000
Voelt zich wel eens onveilig in eigen wijk (2007)	23%	28%

Sociaal-maatschappelijke problematiek

De kinderen die zijn geboren in de tijd dat de wijk werd gebouwd, zijn nu pubers. Het aantal meldingen van overlast in Marsdijk is de laatste jaren echter redelijk stabiel.⁴ Er zijn een paar kleine buurten in Marsdijk waar sociale problematiek voorkomt. Dat zijn voornamelijk de buurten waar sociale woningbouw is. Problemen die zich voordoen zijn huiselijk geweld, lichte

¹ Wijkanalyse Marsdijk 2001.

² <http://assen.buurtmonitor.nl>.

³ <http://assen.buurtmonitor.nl>, Wijkanalyse Marsdijk 200, KWIZ, *Onderzoek naar leefbaarheid en veiligheid in de gemeente Assen*, 2008.

⁴ <http://assen.buurtmonitor.nl>.

verstandelijke handicaps en psychiatrische problemen. Assen heeft een bovengemiddeld aantal tienerzwangerschappen. Aangezien Marsdijk een groot aantal tieners kent, heeft deze wijk daar een relatief groot aandeel in.⁵

Marsdijk is de wijk met de meeste kinderen/pubers en heeft een relatief monotone bevolkingssamenstelling. Hierdoor hebben logischerwijs veel mensen contacten met mensen uit dezelfde leeftijd en sociale klasse. Dit brengt met zich mee dat er wat vervreemding kan ontstaan met andere 'soorten' mensen. De gemeente steekt daarom in op sociale cohesie en intergenerationeel werken in de wijk.

Instellingen in de wijk

Marsdijk kent de volgende voorzieningen voor kinderopvang en onderwijs:

- vier basisscholen: twee openbare scholen, een Daltonschool en een gereformeerde school;
- drie peuterspeelzalen;
- diverse kinderdagverblijven.

Marsdijk heeft een wijkcentrum, dat sociale activiteiten, cursussen en sportactiviteiten organiseert. Het algemeen maatschappelijk werk houdt hier wekelijks spreekuur. Tevens kent Marsdijk een Medisch Centrum, waar huisartsen, tandartsen en fysiotherapeuten actief zijn en een apotheek gevestigd is.

Signaleringsstructuur in de wijk

De signaleringsstructuur in Marsdijk bestaat uit:

- Het Kernteam (opbouwwerker, wijkagent en maatschappelijk werker). Het Kernteam gaat na een melding direct op de casus af. De onderlinge lijnen zijn kort en de slagvaardigheid is groot.
- Het Buurtnetwerk.
- Schooladviesteams op de scholen.

Stedelijk:

- OGGZ-netwerk: hierin participeren over het algemeen het algemeen maatschappelijk werk, de sociale dienst, GGD, GGZ, de politie, Promenscare, de verslavingszorg, de GKB, woningbouwverenigingen, de nazorg aan ex-gedetineerden en het opbouwwerk.
- Het Jongeren Opvang Team (JOT): een samenwerking van de gemeente, Stichting Noordermaat, de politie, Bureau Jeugdzorg, Halt en de Raad voor de Kinderbescherming.

⁵ Gesprek met voorzitter buurtnetwerk Marsdijk.

Beschrijving Buurtnetwerk Marsdijk

Doel netwerk

Het doel van het buurtnetwerk Marsdijk is vroegtijdige signalering en toeleiding naar hulp. Een meerwaarde van het buurtnetwerk is dat zorgen van verschillende instanties rond hetzelfde kind/gezin samen kunnen komen.

In de samenwerkingsovereenkomst is het doel als volgt verwoord:
“om met inspanning van gezamenlijke instellingen een adequaat antwoord te geven op sociale en opvoedingsproblematiek van kinderen in de leeftijd van 0-12 jaar en hun ouder(s) en verzorger(s).”

Deelnemers netwerk

- Icare: wijkverpleegkundige
- Kinderdagverblijf Marskroost (Aska): locatieleider
- Maatschappelijk werk Noordermaat
- Alle vier basisscholen: intern begeleiders
- Peuterspeelzaal De Vlindertuin
- Politie: wijkagent
- Gemeente Assen: opbouwwerk (voorzitter)
- Ter consult: jeugdagent en jongerenwerker

Op dit moment wordt geprobeerd ook de dominee bij het buurtnetwerk te betrekken. Daarnaast geven betrokkenen aan een jongerenwerker in het netwerk te missen.

Frequentie bijeenkomsten

Buurtnetwerk Marsdijk kwam in 2006 en 2007 elk jaar vier keer bij elkaar. Sinds 2008 is dit zes keer per jaar (eens per twee maanden gemiddeld). De vergaderingen duren ongeveer anderhalf uur.

Taakinfilling

Het buurtnetwerk Marsdijk heeft de volgende functies:

- signaleren van individuele problemen;
- signaleren van collectieve problemen;
- verlenen van kortdurende lichte hulp;
- doorverwijzen naar specialistische hulp;
- evalueren van getroffen maatregelen;
- jaarlijks analyseren van signalen ten behoeve van organiseren/initiëren van preventieactiviteiten;
- het inzichtelijk maken van elkaars werkwijze en daarbij gebruikte methodes;
- coördinatie;
- kennis vergaren: er worden andere professionals uitgenodigd om voorlichting te geven over hun werk.

Werkproces

Een signaal wordt in het buurtnetwerk besproken. Een van de partners gaat er dan mee aan de slag. Vaak zijn dat het algemeen maatschappelijk werk en/of de politie. Zij onderzoeken of er al hulpverlening betrokken is. Is dat niet het geval, dan kijken ze welke hulpverlening noodzakelijk is en verwijzen ze indien nodig door. Zodra in het buurtnetwerk is afgesproken wie de casus verder oppakt, wordt deze afgesloten. Terugkoppeling vindt niet plaats. Wel geven betrokkenen aan dat het netwerk goed samenwerkt met het Kernteam.

Caseload

Sinds het begin van het netwerk in 2005 tot november 2009 zijn 39 kindkaarten aangemaakt. Dat wil zeggen dat het netwerk in deze periode 39 cases heeft behandeld. De inbreng neemt met de jaren toe: de caseload was in de eerste jaren lichter dan nu. Het komt voor dat cases terugkeren omdat er nieuwe signalen zijn rondom een reeds behandeld kind/gezin. Het is niet bekend hoeveel cases sinds 2005 anoniem besproken zijn, aangezien deze niet worden geregistreerd. Bij bespreking van anonieme signalen betreft de bespreking echter enkel het bieden van advies aan de inbrenger, die dan zelf verder kan handelen.

De meeste signalen die het netwerk bespreekt, komen van de scholen en betreffen zorgen over de opvoedsituatie, bijvoorbeeld als gevolg van echtscheiding of huiselijk geweld.

Registratie

Het buurtnetwerk gebruikt kindkaarten voor de cases waarin de zorgen al met de ouders besproken zijn. Via de scholen communiceert het netwerk ook aan ouders dat bij zorgen het kind besproken kan worden in het buurtnetwerk. Als de zorgen (nog) niet met ouders besproken zijn, bespreekt het netwerk een casus anoniem en wordt geen kindkaart aangemaakt.

Van de bijeenkomsten van het buurtnetwerk Marsdijk worden notulen gemaakt.

Afstemming met andere instellingen in signaleringsstructuur

Buurtnetwerk Marsdijk werkt samen met het JOT en (vooral) het Kernteam. De leden van het Kernteam (opbouwwerker, wijkagent en maatschappelijk werker) nemen ook deel aan het buurtnetwerk. Het Kernteam kan vroegtijdig signaleren doordat het een wekelijks spreekuur in de wijk heeft en daardoor een herkenbaar gezicht heeft. Als de signalen kinderen onder de twaalf jaar betreffen, stuurt het Kernteam de signalen ook naar het buurtnetwerk. Op die manier deelt het Kernteam informatie en kijkt het of andere partijen betrokken zijn of moeten zijn.

Succesfactoren en verbeterpunten

Een sterk punt van buurtnetwerk Marsdijk is dat alle scholen vertegenwoordigd zijn. De deelnemers zijn ook erg betrokken. De lijnen zijn kort en de benodigde expertise is in het netwerk aanwezig. Een verbeterpunt betreft het voorzitterschap. De opbouwwerker, die nu voorzigt, behoort zijn of haar tijd eigenlijk in de wijk door te brengen. Daardoor wordt er nu minder voorlichting door andere relevante partijen aan het netwerk georganiseerd en is de voorbereidingstijd beperkt. Ook de continuïteit van het voorzitterschap wordt als een probleem ervaren. Deelnemers twijfelen over de effectiviteit van het netwerk.

BIJLAGE 4

Discussienotitie toekomst buurtnetwerken Assen

1. Vooraf

Regioplan heeft van de gemeente Assen opdracht gekregen de buurtnetwerken te evalueren op effectiviteit en doelmatigheid. Vanuit een oordeel over het functioneren van de buurtnetwerken moet een advies worden opgesteld met betrekking tot de wijze waarop de functies van de buurtnetwerken beter kunnen worden geborgd, rekening houdend met de toekomstige zorgstructuur rond het Centrum voor Jeugd en Gezin. Het onderzoek is in oktober 2009 gestart en wordt in januari 2010 afgerond. Alle buurtnetwerken zijn inmiddels in beeld gebracht via gesprekken met de voorzitters, analyse van ter beschikking gestelde documenten en interviews met deelnemers aan de netwerken. Van elk netwerk is een beschrijvende analyse opgesteld.

Via gesprekken met onder andere de gemeente Assen en de projectleider van de CJG-pilot in Pittelo, alsmede via analyse van relevante beleidsdocumenten en verslagen, is inzicht verkregen in de opzet van de toekomstige structuur rond het Centrum voor Jeugd en Gezin in Assen.

De volgende stap die wordt gezet in het onderzoek bestaat uit een rondetafelbijeenkomst met een beperkt aantal genodigden waarin wordt besproken of en zo ja op welke wijze specifieke functies die de buurtnetwerken thans vervullen kunnen en moeten terugkeren in de zorgstructuur zoals die vorm gaat krijgen met de Centra voor Jeugd en Gezin in Assen.

De rondetafelbijeenkomst wordt gehouden op donderdag 7 januari van 14.00 uur tot 16.00 uur op het stadhuis te Assen.

Deze notitie dient als input voor deze conferentie.

De notitie is als volgt opgebouwd.

2. de belangrijkste voorlopige conclusies evaluatie buurtnetwerken;
3. randvoorwaarden voor inpassing in CJG-structuur;
4. enkele mogelijkheden voor inpassing.

We starten met een korte presentatie van onze bevindingen uit het onderzoek naar het functioneren van de buurtnetwerken. Deze bevindingen hebben nog een voorlopig karakter. Vervolgens besteden we kort aandacht aan enkele randvoorwaarden die naar onze mening richtinggevend zijn voor de inrichting van het toekomstige Centrum voor Jeugd en Gezin in Assen en daarmee ook richting geven aan de wijze waarop de functies van de buurtnetwerken kunnen worden geborgd in deze toekomstige structuur.

Ten slotte presenteren we enkele mogelijkheden om de functies te borgen.

2. Voorlopige conclusies

In Assen functioneren zeven buurtnetwerken die tezamen alle wijken en buurten bedienen. De buurtnetwerken worden voorgezeten door de opbouwwerkers. Deelnemers aan de buurtnetwerken zijn zowel professionele

zorgverleners (politie, AMW, JGZ, GGD) als vertegenwoordigers van vindplaatsorganisaties zoals de basisscholen, kinderdagverblijven en peuterspeelzalen. Niet in alle netwerken zijn alle partijen vertegenwoordigd. In enkele netwerken ontbreken enkele basisscholen.

De buurtnetwerken vertonen onderling verschillen in taakopvatting en werkwijze. Alle netwerken hebben een informerende, adviserende en signalerende functie, maar niet alle netwerken rekenen het tot hun taak kortdurende lichte hulp te verlenen of zorgcoördinatie te verstrekken.

De buurtnetwerken vergaderen circa één keer per twee maanden (één netwerk vergadert maandelijks).

De gemiddelde caseload van de buurtnetwerken is verschillend en varieert van enkele cases (drie) tot veertien cases. Wat onder een case wordt verstaan, is niet gelijklopend bij alle netwerken: het ene netwerk sluit ene case sneller af dan het andere netwerk, niet omdat dat vanuit de aard van de casus is geëigend, maar omdat de gekozen werkwijze van het netwerk dat voorschrijft.

Sommige buurtnetwerken werken met kindkaarten, anderen met een actiematrix.

Uit de notulen van de buurtnetwerkvergaderingen blijkt dat de vergaderingen wisselend worden bezocht: nogal wat deelnemers laten met regelmaat verstek gaan. De meeste signalen die in de buurtnetwerken worden besproken, zijn afkomstig van de scholen. Het functioneren van de buurtnetwerken wordt in belangrijke mate gedragen door het enthousiasme en de volhardendheid van de voorzitters. Als zij de buurtnetwerken niet bij elkaar roepen, dan gebeurt er weinig. Anderzijds constateren de voorzitters en de deelnemers die wij hebben gesproken dat als men deelneemt, men enthousiast deelneemt aan de netwerken: het kennen en worden gekend vindt men belangrijk.

De belangrijkste meerwaarde van de buurtnetwerken omschrijft men als op een laagdrempelige wijze, vroegtijdig signalen oppakken en deze signalen 'verrijken' met aanvullende informatie van de netwerkpartners, zodat een completer beeld ontstaat van de problematiek rondom een kind/gezin. De korte lijnen die als gevolg van deelname aan het netwerk ontstaan tussen de partijen worden gewaardeerd.

Wij concluderen het volgende:

- De signalerende functie van de netwerken is de belangrijkste functie. Het aantal signalen varieert sterk, maar is gemiddeld gesproken betrekkelijk gering.
- De overige functies spelen minder prominent een rol: onduidelijk is in hoeverre individuele signalen daadwerkelijk worden verrijkt met relevante informatie die richtinggevend is voor verdere acties.
- De informatie en adviesfunctie kan hoofdzakelijk worden beschouwd als een vorm van intercollegiale intervisie: het is onduidelijk wat de meerwaarde hiervan is voor enerzijds de individuele casuïstiek en anderzijds de afzonderlijke deelnemers aan de buurtnetwerken. Dat heeft ongetwijfeld te maken met de gemêleerde samenstelling van de buurtnetwerken: vindplaatsorganisaties en tweedelijnsinstellingen.

- De vergaderfrequentie van eens per twee maanden maakt dat de buurtnetwerken niet geschikt zijn voor de functie zorgcoördinatie: onduidelijk is ook in hoeverre er thans daadwerkelijk sprake is van zorgcoördinatie vanuit de buurtnetwerken. Daarnaast is de status van zorgcoördinatie vanuit de buurtnetwerken onduidelijk: de buurtnetwerken als zodanig beschikken niet over doorzettingsmacht, dat geldt eveneens voor de afzonderlijke deelnemers in het netwerk (inclusief de voorzitters). een lichte vorm van afstemmen (niveau 2 in de zorgcoördinatie, geen samenwerking onder regie van het buurtnetwerk).
- De buurtnetwerken opereren in een omgeving waar aan de ene kant de kernteams opereren (wekelijks bij elkaar, met name functionerend vanuit het perspectief van veiligheid en overlastbestrijding, maar wel degelijk gericht op signalering en hulpverlening, inclusief doorverwijzen) en aan de andere kant de zorgstructuren op de basisscholen (de interne zorgstructuur op de afzonderlijke basisscholen en de Zorg Advies Teams op de brede school). Er zit veel (personele) overlap in deze drie zorgstructuren in de buurt. Onduidelijk is op grond van welke criteria een casus in de ene structuur belandt dan wel in één van de andere structuren wordt opgepakt. Het kan niet anders dat voor een belangrijk deel dezelfde casuïstiek terugkeert in deze drie structuren. Uit oogpunt van doelmatigheid ligt het voor de hand om na te gaan of deze drie structuren beter op elkaar kunnen worden afgestemd en wellicht in het uiterste geval ineengeschoven kunnen worden.

3. Randvoorwaarden vanuit het Centrum voor Jeugd en Gezin

Vanuit het Centrum voor Jeugd en Gezin is Assen worden de vijf geschakelde lokale jeugdzorgfuncties vormgegeven, evenals de jeugdgezondheidszorgfuncties. Dit is het zogenaamde basismodel CJG. Binnen dit model heeft de gemeente Assen nadrukkelijk gekozen voor aanhaking bij de brede schoolontwikkeling. Dat betekent dat bij de toekomstige vormgeving van de buurtnetwerken rekening moet worden gehouden met de vorming van Brede Scholen in de Assense wijken waarin een zorgstructuur gaat ontstaan die vier fasen onderscheidt:

- fase 0: preventieve activiteiten op scholen, spreekuren
- fase 1: interne zorgstructuur op afzonderlijke scholen: de interne begeleider, het schoolmaatschappelijk werk en de jeugdgezondheidszorg
- fase 2: in elke brede school een zorgadviesteam (multidisciplinair team (MDT))
- fase 3: stedelijk MDT dat kan doorgeleiden naar geïndiceerde tweedelijnszorg.

De functies die de buurtnetwerken vervullen en waarvan we van mening zijn dat zij ook in de toekomst moeten worden vervuld, zullen dus moeten passen in de hierboven geschetste structuur.

4. Enkele scenario's

De basis voor de hieronder gepresenteerde scenario's wordt gevormd door de aanname dat de buurtnetwerken vooral een signalerende functie hebben: met name de vindplaatsorganisaties moeten zorgsignalen kunnen inbrengen en kunnen spiegelen aan het intercollegiale oordeel van collega vindplaatsorganisaties. Om signalen goed te kunnen interpreteren, is het noodzakelijk dat deze signalen eveneens worden beoordeeld door één of meerdere professionals uit de eerste en/of tweedelijns hulp. Desgewenst moeten signalen dus kunnen worden doorverwezen naar professionele hulp. In de hieronder gepresenteerde scenario's wordt ervan uitgegaan dat de overige functies van de buurtnetwerken (informereren en adviseren, kortdurende lichte hulp verlenen, coördineren, evalueren en periodiek analyseren van signalen) elders in de nieuwe zorgstructuur van het Centrum voor Jeugd en Gezin worden vervuld.

Scenario 1 Buurtnetwerken en kernteams worden één

Een nadeel van de buurtnetwerken is de geringe vergaderfrequentie waardoor zij niet geschikt zijn als platform voor casuïstiekbespreking, hulpverlening en coördinatie. De kernteams vergaderen wekelijks en vertonen grote personele overlap met de buurtnetwerken. Het samenvoegen van beide platforms levert een efficiencyslag op. De verschillen in perspectief (veiligheid en overlast versus zorg zijn in de praktijk minder groot dan op papier: het gaat grotendeels om dezelfde casuïstiek). De kernteams kunnen wekelijks bijeen blijven komen, de overige partijen schuiven bijvoorbeeld één keer per maand aan. Als de Zorg Advies Teams dan wel de MDT's op de brede scholen daadwerkelijk vorm gaan krijgen, kan worden overwogen om de scholen geen deel meer te laten uitmaken van deze constructie.

Scenario 2 Gescheiden netwerken

Vindplaatsorganisaties en hulpverleningsorganisaties ontmoeten elkaar niet meer in één netwerkoverleg. Vindplaatsorganisaties brengen signalen rechtsreeks in bij de MDT's, dan wel bij de kernteams. Zij kunnen er ook voor kiezen periodiek een vindplaatsenoverleg te laten plaatsvinden van waaruit zij signalen kunnen inbrengen. De hulpverleningsorganisaties maken deel uit van de nieuwe MDT's. Het kernteam staat los van de CJG-structuur en zal nadrukkelijk worden gekoppeld aan het casuïstiekoverleg van het veiligheidshuis.

Scenario 3 Buurtnetwerken gaan op in de MDT's

De meeste signalen die binnenkomen in de buurtnetwerken zijn afkomstig van de basisscholen. Met de vorming van de brede scholen en de zorgstructuur daarbinnen hebben de basisscholen voldoende mogelijkheden om zorgsignalen neer te leggen en te bespreken met professionals in de zorg en hulpverlening. Signalen van andere vindplaatsorganisaties kunnen eveneens bij de MDT's worden neergelegd. Daarvoor is het niet noodzakelijk dat zij fysiek participeren in een netwerk.

Scenario 4 Digitaal signaleringssysteem

Er is geen sprake van een fysiek signaleringsnetwerk op buurniveau. Er wordt gewerkt met een digitaal signaleringssysteem. Zorgsignalen kunnen en moeten ook altijd worden getoetst bij collega's, al dan niet binnen de eigen organisatie. Voordat zorgsignalen worden ingebracht in het MDT vindt in ieder geval minimaal één externe toets plaats bij hetzij een andere vindplaatsorganisatie hetzij een professionele zorgverlener.

REGIOPLAN BELEIDSONDERZOEK

Nieuwezijds Voorburgwal 35

1012 RD Amsterdam

T 020 531 531 5

F 020 626 519 9

E info@regioplan.nl

I www.regioplan.nl